

Один із вас

вибрані поезії

Сергій Цушко

Сергій Цушко

вибрані поезії

*Один
із вас*

Сергій Цушко

*Один
із вас*

Вибрані поезії

Київ
Університетське видавництво
ПУЛЬСАРИ
2013

УДК 821.161.2-1
ББК 84(4Укр)6-5
Ц91

До книжки вибраного увійшли вірші Сергія
Цушка зі збірок “Внутрішні монологи” (1993),
“Слово” (1994), “Хор” (2004), “Сонце осені”
(2010) і “Грамадика життя” (2013), в яких по-
єднуються поезія й філософія, залюбленість
у світ, уболівання за долю його і кожного з нас.

Редактор
Дмитро ЧЕРЕДНИЧЕНКО

На обкладинці — фотопортрет автора
роботи Владаса БРАЗІОНАСА
(Литва)

© Цушко С. В., 2013
© Дроздовський Д. І., передмова,
2013
© Мішук А. В., художнє оформлення,
2013
© Університетське видавництво
ПУЛЬСАРИ, 2013

ISBN 978-617-615-034-3

УМІННЯ БУТИ ЩАСЛИВИМ

Мистецтво, укорінене в естетиці й заглиблене в царину трансцендентності (сфера прекрасного у класичній німецькій філософії пов'язана з трансцендентальною естетикою), змушує митця триматись осторонь і зберігати певну дистанцію зі світом, зокрема з цивілізацією, яка, часом піддаючись спокусі раціонентризму, прагне реалізуватися не в царині духу, а в царині технологій. У такий спосіб утверджуються антигуманістичні тенденції, позначені апокаліптичними рисами. Поет як оракул Істини і жрець Часу має перебувати в *іншому* світі, аби зберігати здатність відкривати правду на дійсність, змушуючи людей замислюватися над їхнім місцем у плаинному сьогоденні. До таких поетів належить, як на мене, й Сергій Цушко, поет з іншого часу.

Нині “культурний мейнстрім” не мислить категоріями унікальності, не прагне створити річ такої якості, яка переживе свій час. У ХХ ст. митцю стало непотрібно чекати натхнення і прагнути створити щось виняткове. Новий світ диктував іншу формулу: *мистецтво — товар*, а створена мистцем річ мусить бути масово розтиражована. Однак є й інша реальність, інша чуттєвість, інший тип філософського й художнього мислення:

*Піймаю метелика думки,
обережно затисну в долонях,
вслухатимуся в тріпотіння —
чи не пошкодив крильця?
(бо навіщо мені думка без крил...)
і вагатимуся: що робити —
залишити собі
чи відпустити в нечулий світ <...>*

І з цього — етична філософська формула Сергія Цушка: “*Давайте відгородимось од світу, // щоб вишити хоч два квіточки тиші*”. І в наш час є люди, яким хочеться тиші, краси, які відчують відповідальність перед словом. Але як сприймати митців, що не прийняли “епохи ксерокса” і відмовились визначати

мистецтво як засіб масового виробництва “мистецьких товарів”? Чи вони приречені на *маргінальність*? Гоголь, і Пруст, і Уайльд, і сотні інших митців (різних часів і культур) були певного роду “маргіналами”. Та лише з дивного простору самоті й самотності (а це — іманентні риси *маргінальності* у філософському розумінні) могло народитися щось справді вартісне і, наділене красою, неподіленою в собі, залишитися в Часі.

Сергій Цушко, як на мене, належить саме до таких митців-“маргіналів”, які живуть у власному дивному світі. Це “людина не від світу цього”, яка вміє чудуватися кожному новому дню, яка спілкується з природою, знаючи особливу мову...

Поет Сергій Цушко в моїй інтерпретації (а я можу помилятися) — людина-характерник, дивовижний мешканець химерно-казкового світу, в якому панує любов і добро. Те, чого так бракує в нашому світі. Бо коли людина сідає у вагон теперішнього життя, вона не просто відчуває на собі тиск і стає частиною загальної тупотняви; людина в якусь мить сама перетворюється на високошвидкісну машину, яка мчить удень і вночі, прагнучи досягнути мети. Але коли потяг зупиняється, то в пасажирів-біоробота виникає відчуття, що мети, до якої він мчав, не було.

*Знову черга на автозаправці.
Автомобілі без пального
рухатися не можуть.*

*А як же ми
живемо з порожніми душами —
рухаємося за інерцією?*

Для мене особисто Сергій Цушко — майстер “малих форм”, поезій-замальовок, доволі близьких до афоризмів і філософських сентенцій.

*П'ятилітній незашиорений геній
у вагоні тролейбуса
потішає пасажирів.*

*Але нічого —
почудуємось, посміємося
та й заходимося робити з нього
одного із нас.*

Поет наділений здатністю бачити сутність речей і переносити їх у словесну мініатюру. Не знаю, чи можна це назвати поезією. Думаю, що так, бо поезія — це найвища форма філософії.

Проте у “Вибраному” потрібно подати всю панораму своєї творчості “за роками”, і в такий спосіб доводиться жертвувати чимсь, що є справжнім діамантом. А невеличкі філософські драми-афоризми (вже даруйте за такий несподіваний жанровий неологізм) в Сергія Цушка достоту майстерні.

*Найдорожче — час.
І найкрихітше.
Черги — крематорій його.*

Відчувається, що ці мініатюри написані “по-живому”. Зустріч із реальністю, божевільною, абсурдною, химерною, породила в душі митця несподіваний відгук, який закарбував побачене в поетично-філософському образку. І в цих замальовках вгадуєш формули нашого теперішнього життя з усіма його гротесковими придибенціями. Проте для поета, який внутрішньо живе у казці, навіть ці абсурдності не перетворюються на шарж чи щось потворне. Казковість світла, яка йде зсередини, викликає усмішку і змушує до розмислів-у-собі. А хіба мистецтво не провокує людину до постановки екзистенційно важливих запитань і пошуків онтологічних відповідей? Людина — не готовий продукт, ми всі стаємо людьми у процесі буття. Або не стаємо... Людина — це передусім зусилля, а поезія Сергія Цушка змушує робити ці зусилля, які насправді й не аж такі надзвичайні.

Внутрішня доброта, світло, гармонія зовсім не означають безтурботності й стану постійної радості. “Веселість сердечная”, за Сквородою, в поезіях Сергія Цушка доповнюється й міноними нотками. Є в цих поезіях біль, стурбованість, переживання. Мабуть, немає приреченості, катастрофізму, бо та-таки веселість дає можливість митцеві піднятися над рівнем суетності й побачити окремих фрагмент нашого життя в більшій перспективі, у проекції на історію, на космічний час.

Його вірші правдиві й “прозорі”, в них — особлива поетична транспарентність, визначена апріорною довірою і повагою до читача. Цю поезію неможливо читати поспіхом, вона потребує вдумливого осягання. Бо слову Сергія Цушка чужі галасливість і позерство, штучність і манірність. Він — із тих поетів, які відкриті перед читачем, які не вигадують масок. Можливо, в цьому є свій мінус із точки зору мейнстримного мислення сьогодення... Але, як я вже зазначив, для мене цей дивовижний поет — з іншої епохи, коли щирість, правдивість, чесність сприймалися як вияв доброчесності, як чесноти духу. В його поезіях відчувається філософський тип мислення, який задається важливими пита-

нями і не збивається на манівці. Ці питання — людина і Час або, якщо точніше, людина в Часі.

*Королі, вірнопіддані, блазні —
на коні, без коня — все дарма.
Всі однакові. В'язні ми, в'язні.
Різні камери.
Спільна тюрма.*

Свої міркування я почав із побіжної згадки про класичну німецьку філософію та трансцендентальну естетику. Сучасне мистецтво, принаймні його мейнстрім, як на мене, не мислиться в цих категоріях. А тому воно з естетичного феномену часто перетворювалося на соціальну дію, яка має безпосередньо скерувати людину. Поезія Сергія Цушка часом також є відповіддю на якісь соціальні моменти життя, проте тут знаходимо й поезії зі справжньою філософією, емансипованою від моменту сьогодення, в якій криються екзистенційні питання. У шуканні відповіді на них і народжується Людина...

*Із того самого свинцю
виливають кулі
або виготовляють шрифти —
несучи у світ морок смерті
чи світло знань.
Щойно народилась дитина.
В які руки
вона потрапить?!*

І це прекрасно — знати, що в нашій культурі є таке явище як поет Сергій Цушко, характерник і добрий дух, філософ-самітник і людина-компас, одне слово, справжній “пульсар”, який випромінює словесну поетичну енергію.

Дмитро ДРОЗДОВСЬКИЙ

Зі збірки

*Внутрішні
монологи*

1993

ПЕРЕДМОВА

Що я зумів сказати в цих рядках? —
щораз питаю.

Правда божа:
душа себе в думках і почуттях
і осягнуть, і висловить не може.

До наших тіл прикута ланцюгом —
вона і невловима, і безмежна.
Паперу аркуш лиш черкне пером
і знов злітає — горда й незалежна.

Тягнуся я за нею що є сил.
Вона ж до рук даватися не хоче
і, серце розриваючи навпіл,
беззвучно стогне, плаче і регоче...

* * *

Знов на шляху з Єгипту в Іудею
спалахують трагедії одвічні:
кидають слабкодухі Моїсею
свої обвинувачення панічні.

Здавалося, позбулися покори.
Здавалося, узріли ціль велику.
Та замість того, щоб вернути гори,
всі сили розпорашують у крику.

Не просять — вимагають чуда маси,
стомившись від диктату і обманів.
Але давно скінчилися запаси
дарованої небесами манни.

ЖУРАВЛИНИЙ ПСАЛОМ

В тому, певно, є й моя провина,
що для тебе був не кращий час...
Наша мова, мова журавлина —
повернись із вирію до нас.

Зазвучи! Хай серце одпочине,
спів хай зачарує рідний край.
Наша пісне, пісне солов'їна —
слів своїх крилатих не втрачай!

Де б не був — додому серце лине.
Де б не жив — все українець ти...
Наша доле, горда, соколина —
вище хмар насуплених злетити!

У долоні упаде пір'їна
наче лист жаданий від синів.
Позбирай же, ненько-Україно,
всіх своїх розкиданих птахів!..

* * *

П'ятилітній незашорений геній
у вагоні тролейбуса
потішає пасажирів.

Але нічого —
почудуємось, посміємося
та й заходимося робити з нього
одного із нас.

МУЖНІСТЬ

Відчахнута вітром гілляка
цвіте, мов не знає, що все —
востаннє, бо сила ніяка
від смерті її не спасе.

І все ж відчайдушним горінням
вона доживає свій час,
щоб тільки цвітінням, цвітінням
лишитись у пам'яті в нас.

БАЛАДА ПРО ДЕРЕВО

Подем чоловік ішов.
Раптом дощ ударив рясно.
А сховатись можна тільки,
як до дерева добігти,
що самотньо височіє
між хлібами так доречно.

Чоловік добіг, притисся —
дощ-бо з вітром, злий, навскісний.
Так стоять, обнявшись, в полі
дерево і чоловік той —
трохи мокрі, та щасливі,
що знайшли одне одного.

Дощ закінчиться колись.
І, подякувавши Богу,
чоловік собі піде,
може, і не оглянеться.
Та чи зможе він тепер
дерево коли зрубати?..

* * *

Я знаю, звідки на небі
щодня з'являється сонце.

Спочатку на соняшниковому полі
народжуються маленькі сонценята,
немов пухнасті курчата.
Вони ростуть,
не зводять очей із сонця,
намагаючись бути схожими на нього,
потім тягнуть жеребки
і по черзі випурхують на небосхил.

А коли якогось дня сонця нема,
небо хмуриться
і, буває, зронить сльозу —
це значить, що шуліки
перехопили його на півдорозі
і виклювали
всі сто гарячих сердець.

* * *

Усе життя ми граємось в ляльки:
“Таку як у Анжели хочу!”
Усе життя — гонитва нескінченна
за тим, що нам здається необхідним.
Плин часу змінює не суть, а назви:
кросівки, плейєр, вуз, машина, дача,
коханка, кабінет і — влада, влада!

В засліпленні минають дні і роки,
чергова цяцька нас тримає чіпко.
І знов ми не володарі — раби
в її руках,
маріонетки.

* * *

Забудь. Забудь — і не питай нічого.
Я все одно тобі не відповім,
бо не стрічав ні Істини, ні Бога
поміж людей у світі черствім й злім.
Знаходив їх у гнаних і блаженних,
в очах читав — так рідко, спрагло так —
сумних, але й просвітлено-натхненних,
як докір, заклик, найпевніший знак,
що є вони.

В зневіреному світі
у натовпі бредуть одинаки,
можливо, задля однієї миті,
що сенс життя осяє на віки.

* * *

Всі ми в'язні — таємні і явні —
глупоті, самодурств, диктатур.
Душі кинуті в тюрми прадавні,
і серця упираються в мур.

Та тіла тчуть спадковані ролі,
лжу моральності, масок і поз.
В дранті ми й королі наші голі —
добре виважений симбіоз.

І знайомі з народження грати —
у погодженій грі антураж.
Цим сидіти. А тим — вартувати.
Всі при ділі. Один екіпаж.

Королі, вірнопіддані, блазні —
на коні, без коня — все дарма.
Всі однакові. В'язні ми, в'язні.
Різні камери.
Спільна тюрма.

* * *

Один із вас — я пережив також
презирство самовпевнених вельмож,
спадковану приреченість рабів,
образливість гучних холодних слів.

Один із вас — я вдруге народивсь,
з колін заляклих вже напівпідвівсь,
знайшов у роті висохлий язик
і біль столітній перелив у крик.

Один із вас — кудись бажаю йти,
та втратив смак до вільної мети,
забув розкутий безоглядний крок
і ризику солодкий холодок.

Ще не звільнився я од вічних пут —
один із вас — на нас вони. Отут.
Когось із рабства ще ніхто не спас —
САМ вільним стати має кожен з нас.

* * *

Безплідність життя.
Для того, хто мислити звик,
це гірше від смерті.
Живеш без пуття —
тож трутень,
 злочинець,
 боржник
в земній круговерті.

Аморфність мети
за ширму обставин дарма
мерщій запихаєш,
бо хто ж як не ти —
хай кваліть,
 негода,
 тюрма —
себе обкрадаєш?

Можливість малу —
найменшу — вичерпуй до дна
камінного ложа.
І мертву скалу
в жазі насінина одна
запліднити може.

* * *

Внутрішні монологи —
це випускання пари?
роздуми підпіщані
страусової голови?
може, в увялому герці
імітування удару
замість безкомпромісного
вчинку — “іду на ви!”?

Внутрішні монологи,
що це — зростання духу?
в самонавчанні постійнім
тихе змужніння сердець?
справжнє життя, не помітне
сторонньому оку і слуху,
де не чернець їх володар,
а добувач фортець?

Внутрішні монологи —
довге, важке прозріння,
звільнення від облуди
кастрованих світом думок,
може, єдине уміння,
може, єдине спасіння,
до досконалості світу
власний, потрібний крок.

* * *

Що далі від столиці,
то густіша,
насиченіша життєдайним озоном
атмосфера рідної мови.
Легше дихається,
світліша голова,
й лише іноді дратують
шкідливі викиди промислових гігантів.

А у Києві,
особливо на Хрещатику,
люди хапають ротами
розріджене забруднене повітря
і дивуються,
чому їм так погано.

* * *

Довго пити нам отруту
розбрату і бідності,
бо соромимось вдягнути
вишиванку гідності.

На знедолених шляхах
в зайвій обережності
мнем похнюплено в руках
шапку незалежності.

Від “тойот” і до пісень —
знову бутафорія.
Та й живем — година, день,
рік,
життя,
історія...

**ТИМ, ХТО НА СЦЕНІ — КОЗАКИ,
А ПОЗА НЕЮ — КАЗНА-ЩО...**

Співучої національності —
хто ми серед ланів і вод:
учасники самодіяльності
чи на своїй землі народ?
І ким самі себе вважаємо —
бо як позичені живем:
своєю трохи поспіваємо
та й на державну перейдем*.
Неначе й правильно міркуємо,
уже готові до сівби...
Та вкотре вже — проголосуємо
і знов раби, раби, раби.
Метемо сцени шароварами,
слухняно модулюєм спів —
чи й справді заслужили кару ми
лиш зображати козаків?
Невже живем, щоб самовіддано
когось потішити вгорі
й чекати ласки вірнопіддано
свинячопикого журі?
Та чим поділимось з онуками,
що знатимуть про нас віки —
із бутафорськими шаблоками
декоративні козаки?!.

* Тоді ще російська (ред.).

* * *

Люди убивають час.

В розпуці самотності,
у ревищі вулиць,
вокзалів,
дискотек
люди убивають Час.

Здавляють його вужами черг,
травмують ліктями транспортних битв,
шмагають по обличчю
засмальцьованими картами
та каменюками доміно,
отруюють цигарково-винним смородом —
люди убивають час-
тинки (крихкі, неоціненні)
величезного безсмертного Космосу,
в якому кожен здатен
або садистськи загасити
свою неповторну зірку,
або назавжди лишитися
на небосхилі Вічності.

* * *

За вікном осіння негода.
Хочеться сховатися
від непривітного чужого світу.

Та у зорану землю посіяно зерно,
птахи полетіли кликати з еміграції
тепло травневого саду
і серпневого поля,
дев'яностолітній оптиміст
лагідно умовляє принишклі вулики
трішки потерпіти
заради майбутнього цвітіння
зішулених дерев,
що під пронизливим вітром
тупцюють на місці,
виглядаючи весну.

* * *

Тасує літо, мов колоду,
гарячі швидкоплинні дні.
Серпневий ранок прохолоду
зненацька витягнув мені.

Лице веселе, розпашіле
мов нашттовхнулось на стіну.
Душа вернулась знову в тіло —
у прозу, втому, сивину.

Я ще по-літньому вдягаюсь,
і дні заповнені ущерть.
Та все ж по сходинках спускаюсь —
у серпень,
 осінь,
 старість,
 смерть.

* * *

Знову іду завертати думки —
ну зовсім як малі діти:
так і тягне їх у шкоду.
Нудьги вони не визнають,
не бажають спати після обіду
і потребують безперервного руху.

Звичайно,
можна на них зовсім не зважати,
нехай блукають де заманеться,
та малі ж іще,
легко піддаються
будь-якому сторонньому впливу —
і доброму, і злому.

Тож треба учити
і вчитися самому,
бо що то за діти,
котрі ростуть безбатченками,
або замість батька
мають муляж на дивані?

Іду завертати думки.

* * *

Ось і знову в натовпі майнуло
нечасте диво людського обличчя.
А то все одні заготовки,
напівфабрикати,
що потребують
рубанка свідомої думки,
різця шляхетних емоцій,
гончарного круга
віковічної моралі.

Але то важко,
та й мозолі лякають.

Легше віддатися
лещатам моди,
терпугові агресивних стереотипів
та прискіпливих поглядів,
що відшліфують будь-який матеріал
до стану бездоганного стандарту,
убивши найголовніше —
неповторність.

ВІЧНИЙ СУД

Живі живим замилять очі
і мізки гаслами заб'ють.
А ті погодяться охоче
не знать, не бачити й не чуть.

Підпишуть мовчазну угоду —
живи, а після хоч потоп..
Кінці ховатимуть у воду
і рабовласник, і холоп.

У чарці тихо втоплять совість,
честь за подачки віддадуть,
в нащадків переллють готовність
не знать, не бачити й не чуть.

І в світі лицемірства й фальші
лиш предки, що в землі лежать,
гріхи не виправдають наші
і злочини нам не простять.

Не залякать їх, не купити,
нічим не отруїть їх час:
померлим нічого робити —
лежать і дивляться на нас.

* * *

Як ми знайшли одне одного
в стрімкому вихорі життя,
що неохоче так римує
серця і долі назавжди —
випадком чи велінням Бога? —
Але немає вороття
тій щедрій миті, що рятує
нас від самотності й біди.

Як ми не втратили донині
одне одного в вирі днів,
моя кохана, друже ніжний,
серед облуд, розлук, розпук
у Богом проклятій країні,
де гнів буденніший, ніж спів,
де камінь совісті наріжний
нам заповів Учитель-друг...

Двох доль химерний візерунок.
Тут хочеш — смійся,
хочеш — плач:
або надточний розрахунок,
або удача із удач.

* * *

Сховатись далі від очей,
щоб заглянути в себе —
де замовкає світ людей,
там промовляє Небо.

Там книжка — найширший друг
і тіні незрадливі.
І там без будь-яких потуг
ми справжні та щасливі.

Тому все більше я люблю
самотність, вечір, тишу.
І вже не відаю жалю,
що світ колись залишу.

Лиш за незроблене вина
у вирі днів тримає,
та віддана душа одна
у безвість не пускає.

* * *

Я люблю механічну роботу,
коли руки зайняті, а думки вільні.
Можна, наприклад, мити посуд
і слухати класичну музику
або складати вірші.
Тоді я трішки відчуваю себе
Юлієм Цезарем,
хоча перебуваю на кухні,
а не в Стародавньому Римі.
Але нестримні думки
можуть занести будь-куди,
навіть у Рим,
і треба лише час від часу
витирати руки,
щоб накреслити в блокноті
хімерну траєкторію їхнього лету.

СЕРГІЙ ПАРАДЖАНОВ

Хтось плечима здвигне,
грізно хтось затупоче ногами —
зрозумійте мене
поки я ще живий поміж вами.

Знову вершите суд,
мов на істину вкрали патенти...
Поки я іще тут,
чесно зважте мої аргументи.

Нас розсудить лиш час —
ще для цього пора не приспіла.
Поки сил є запас —
даймо їх не на чвари, а в діло.

Вибираймо: горіть —
чи звиватись
в танку кон'юктурнім.
Для нащадків, століть —
чи для уповноважених дурнів.

Підлість нам не простять.
І навіщо проникливі гасла
запізнілих каять,
якщо зірка розтоптана згасла...

**ВОЛОДИМИР
ЧУБИНСЬКИЙ**

Уже з'являється потреба,
вже невідкладний час приспів —
ми продираємось до Тебе
крізь непролазні хащі днів.

Іще не виважені кроки,
іще невпевненість в ході,
бо нелегкі Твої уроки
ми не засвоїли тоді.

На жаль, занадто запізнило
побачить, зрозуміть, відчуть,
осмислити в Тобі зуміли
крилату донкіхотську суть.

Твоє духовне д'артаньянство
уперто протинає час.
Тобою щеплене дворянство
все глибше проростає в нас.

За віру Ти пішов на муки
і вже з віддалених зірок
спитаєш за дітей і внуків,
як за невивчений урок.

ПІГМЕЇ

Відкупитись похвалою.
“Слава!” гаркнути — і квити.
Від горіння, вчинку, рими
бути в захваті без меж.
Цим для власного спокою
індульгенцію купити:
хто ж бо поряд із таким ми,
що із нас — простих — візьмеш.

У затишному партері
приязно аплодувати,
а на сцену — що ви, що ви —
там же важко, там — пече...
Це ж безпечніш — по прем'єрі
зі знанням критикувати,
і підставить йому ніжку,
й не підставити плече.

У нерівному двобої
без жалю лічить удари,
холодно констатувати:
“Дострибався. Все. Кінець”.
І гордитися собою,
і писати мемуари.
І нічого не узяти
для олюдження сердець.

В ЗАСЛАННІ

Земля Кос-Арала. Пекельна, пустинна —
в безжальному небі лиш сокіл кружля.
А десь — батьківщина, його Україна,
єдина, квітуча, привітна земля.
О як би ці руки до неї припали,
і пісню зложили б уста не одну!..
Шевченкова туга встає з-за Уралу
і сумно вдивляється удалину.

Орлом би полинув, дістався би пішки —
та пута і кроку ступить не дають.
Нехай хоч рядки захалявної книжки
до рідного краю дорогу знайдуть.
Сторожа не спала, шпики вартували —
поета ж не устерегли все одно:
Шевченкове слово бреде з-за Уралу
і змовницьки стукає в кожне вікно.

Ніщо їх не спинить в священній дорозі,
ніщо не завадить здолати цей шлях.
Той поступ і смерть зупинити не в змозі —
поети вмирають, щоб жити в віках.
Його заховали, та не поховали —
пусті намагання, потуги смішні:
Шевченкова пісня летить з-за Уралу —
з неволі в мої розкріпачені дні!

ТАРАС

Ім'я таке просте — Тарас.
А велич...

І душа глибинна.
Ще і сьогодні Україна
його шукає поміж нас,
та не знаходить.

Бачить все,
що натворили ми,
й сивіє,
згасає.

А помре надія —
її ніщо вже не спасе.

Шукаймо всі!
Його душа
така глибинна...

* * *

Що встигне подумати жовтий листок
за проміжок часу короткий,
коли, назавжди відірвавшись від гілки,
він падає долу повільно, навіки?

Що крикнути встигне в кружлянні сліпим,
втрачаючи дерево, небо,
прощаючись журно з своєю сім'єю,
щоб стати лиш спомином, тліном, землею?

Що скаже спустошений втратами світ?
Чи схилить сивіючі віти,
чи, вже притомившись за тисячі літ,
удасть, що і це не помітив...

* * *

Читаю Тараса Мельничука,
а закладкою — квиток,
на який уже нікуди не поїду.
Та й куди спішити?
Адже це така велика станція —
імені Тараса.

* * *

У кожного своя ноша.

Один несе самого себе
і пишається
не напишається.

А інший
узяв на плечі цілий світ,
вгрузає по кісточки у землю
і не має вільної миті,
щоб похизуватися
хоча б перед дзеркалом.

* * *

Енциклопедії старіють не тому,
що відстають від наукового прогресу —
вся суть в політиці. Якщо точніш — кому
потрібні конче і чиєму інтересу
вони слугують. Хто на гребені життя,
усе здобувши — владу, почесні, медалі,
боїться лиш одного в світі — забуття
і більш за все попасти мріє на скрижалі.

Енциклопедії — освячений синкліт,
малих земних божків іконостас фальшивий,
лукаві муляжі залитих кров'ю літ,
майбутнім поколінням хижі директиви
катюг в законі. Чорний кодекс честі тих,
хто все життя над чесними регоче,
і загнuzдати прагне, і на них
у вічність в'їхати під сурми гордо хоче.

Енциклопедії — то рейтинг водночас
і мавзолей. Динаміка й монументальність.
Вони — нагадування кожному із нас,
що міфи й привиди — це більше ніж реальність
в житті суспільства. І вклонитись маєм ми
в покорі мовчазній увічененому слову.

Є сталінські,

хрущовські,

брежнєвські томи.

Невже наш біль украдуть лицеміри знову?!

* * *

Немовби сни римую потайні,
напівдорослі і напівдитячі,
щасливо подаровані мені —
окрилені, хвилюючі, гарячі.

Над зримим світом, наче тінь, лечу.
Несе мене незрима добра сила
серед людського сміху та плачу,
де поруч сад квітучий і могила.

Сплять унизу потомлені тіла.
Душа ж моя, крило моє лелече,
втрачати час даремно не дала —
заклично у височині щебече.

Вже вкотре напівсонного мене
вона, мов щем, поселений у тіло,
вночі тихенько за плече торкне
і пошепки запросить: полетіли?

ЗЕМЛЯКИ

В час, коли, розколовшись навпіл,
місто гучно й святково воює,
чорноземний натруджений тил
навіть радіо часом не чує.

Як у пору розстріляних діб —
він виконує чесно поставки,
відправляє воюючим хліб
за наказом далекої Ставки.

Та коли від ковбас і метро
я приїду у батьківську хату,
спрагло, ніби від Інформбюро,
кожен істину хоче узнати.

І, вдивляючись в племінь заграв,
що спалахують на горизонті,
мій сусіда мене запитає:
— Ну, киянине, — як там, на фронті?

* * *

В мене дідові брови і дідова вдача.
В мене тяга до пісні, як в діда.
І тому лиш сьогодні я що-небудь значу,
що на дідовім конику їду.

Ще від нього сідло піді мною гаряче,
ще вуздечка його пам'ятає.
Коник то засміється, то гірко заплаче,
як я пісню його заспіваю.

Дід у роки криваві при владі собачій
не божків визнавав — тільки Бога.
І не раз своїй долі іще я завдячу
тим, що гідності вчився у нього.

Ще не раз я завдячу — хоча й запізно —
за науку нележку і щирю,
за натхненних пісень успадковані крила,
за коня незрадливого — віру.

У сідлі ще невміло й панічно тримаюсь,
та уміння й відвагу помножу.
Недоспіване дідом я нині співаю —
тому гірше співати не можу.

* * *

Життя поміж людей — мов плавання у морі,
де рідний дім — той порт, з якого рушив ти,
де поруч хвилю б'ють мандрівники бадьорі —
хто в бовтанні пустім, хто в леті до мети.

В негоди час і штиль, у відчаю і щасті,
за правилами й без, великі і малі
пливуть в усі боки і мовчазні, й горласті
вітрильники надій та долі кораблі.

Прогнали тишу вглиб незлічені сізіфи
туди, де морок, тлін, уламки і віки.
А на маршрутах їх чекають підлі рифи,
підступна мілина, наївні маяки.

Що скажеш, друже мій? Із хвилями змагання —
невдячний, нелегкий, безперспективний спорт.
Згадаємо не раз, як з помахом останнім
і здавленим “прощай!” розтанув рідний порт.

Та все ж тримай кермо, бо започаткували
не ми танок цих хвиль, цю незворотну путь,
тим більше, що колись від нашого причалу
мандрівники нові у вічність попливуть.

* * *

Ніхто не дасть патенту на талант —
він або є, або його немає.

Втім, і наявність ще не означає,
що ти — король.

Ні — швидше арештант.

Зате, володар недоступних сфер,
що вищі існування, плазування,
велично викликаєш на змагання
авторитетів пензлів, нот і пер.

Весь час несеш тягар. І разом з тим
якраз його трансформувати в крила —
на погляд чийсь —

так легко здатна сила,
горінням рознуртована твоїм.

Прекрасний спалах! Сплачений стократ
невидимим чорноробочим потом,
всім чесним самовідданим роботам
не докір він, а однодумець, брат.

Бо після злету в пошуку краси
він знову повертається до людства.
Бо щире мозолясте працелюбство —
талант найголовніший всі часи.

ГОЛОС

Ніні Матвієнко

Пісні злітають не на крилах —
в веселі і сумні часи
їх чи уміло, чи несміло
здіймають наші голоси.

Пісні злітають не до неба —
хоча душа їх молода,
йде по землі до мене й тебе
пісень натруджена хода.

Пісні злітають в неспокої,
в них часу пульс
і лет швидкий.

Пісні злітають, і луною
відповідають їм віки.

Який же голос треба мати,
щоб вище неба долетіть,
до кожної душі дістати
і через роки продзвеніть.

Який же голос має бути,
щоб серед щастя чи біди
один лиш раз його почути
і полюбити — назавжди.

* * *

Сьогодні у залі повторного фільму — весна.
Відомий сюжет,

до подробиць знайома картина.

Та вкотре уже глядачів причарує вона,
своє щось знайдуть в ній

дорослий, старий і дитина.

Зійдуться охоче усі без рекламних принук.
Пташки галасливі уже прилетіли здалека.
Під вигуки схвальні нев'янучі колір і звук
покаже нам кіномеханік постійний — лелека.

І згубим межу ми відразу —

де фільм, де життя

на дивнім мінливім,

чарівнім, безмежнім екрані,

в якому насильства й стриптизу

нема без пуття

і безліч освідчень

у вічно прекраснім коханні.

Відразу згадаються добрі і ніжні слова,
і ми усміхнемось привітно і звірям, і людям.

Хтось ззаду підкаже, що далі —

як часто бува, —

та ми обертаємось, бурчати на нього не будем.

Колишуться проліски, третій дзвінок долина.

Лелека з висот позира, чи ряди уже повні.

Сьогодні у залі повторного фільму весна.

Приходьте — і вік без обмежень,

й квитки безкоштовні.

ЗАКОХАНИЙ МАНДРИВЕЦЬ

Скільки разів,
милуючись із вікна електрички чи автобуса
чудовим краєвидом,
щиро жалкував,
що не можу вийти, де захочеться,
продовжити щасливу мить.

Летиш у стрімкому хорей канонічних строф
із римами кілометрових стовпів
та цезурами наперед розписаних зупинок,
похапцем вбираєш
щедроти навколишнього світу
і привозиш додому
лише мляві потуги неповних вражень
у бензиново-прокуреному чаду
громадського транспорту.

А якщо тим же маршрутом пройти пішки,
збиваючи з трав живу воду роси,
зупиняючись біля довірливого струмка,
що в напівзабутті
декламує свою нехитру пісеньку,
перегукуючись із доброзичливим птаством
і неквапно квіточка до квіточки
збираючи натхненний букет, —
тоді вдома надчутлива дружина,
що має фантастичний нюх
метелика або бджоли,
складка за складкою зачаровано
прочитає вірша обвітреної сорочки.

Оце, мабуть, і є поезія.

* * *

Дощ натягнув прозорі струни
від спраглої землі до неба.
Щоб грать на них — старим і юним
консерваторії не треба.

Лиш руку простягни — так близько —
якщо ти у душі аматор.
Поглянь — шматує їх хлопчисько,
як невгамовний медіатор.

Чаклує, мокрий і щасливий,
мов юний Моцарт, бешкетує.
В тональності дзвінкої зливи
землею й небом диригує.

Співає небо розпашіло,
розхитує в екстазі хмари.
Земля підспівує несміло
і всотує мелодій чари.

* * *

На привабливий вогник кохання
можна довго і марно брести.
Та у мене є вісь обертання —
і це ти.

Скаже хтось:
випадковість, везіння,
та тебе я не міг не знайти.
Є закон світового тяжіння —
і є ти.

І нехай вічних мандрів ракета
знов стартує в принадні світи —
жде мене найрідніша планета.
І це — ти.

* * *

Пташок у клітці не тримаю —
адже вони такі, як ми:
коли їм радісно — співають,
коли їм сумно — замовкають
і в щасті змахують крильми.

Хай ти — людина, я — людина,
та пам'ятаймо повсякчас:
окрилена душа пташина —
синиччина чи солов'їна —
живе у кожному із нас.

Коли ж ти інших гнеш уперто
і жодну пісню не зложив,
коли в душі у тебе мертво —
тоді ти сам і кат, і жертва,
бо Птаха у собі убив.

* * *

І знову хитруємо.

За пана хитрували
від страху.

За епохи революційного поступу —
од відчаю.

На шляху до світлого завтра —
від безнадії.

У перебудову вступили
з таким відчуттям власної майстерності,
що шкода стало втрачати
відмінну форму.

Знову хитруємо.
І раді-радісінькі,
що перехитрували увесь світ.

А найперш — себе.

* * *

*Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що проклену святого бога,
За неї душу погублю!*

Т. Шевченко

Язик не повертається сказати
“моя”, бо що до неї я доклав?
Це легко ж як — любов декларувати.
Це важко так — на те здобути прав.

Ім'я її заховане ревниво
в кутку найпотаємнішим душі.
Вслухаюся із боєм, як глушливо
на ньому хтось копичить бариші.

За лицемірно-галасливим граєм
не чути й вікопомних голосів.
Так реактивний грім перекриває
журливий, рідний журавлиний спів.

І я мовчу, шукаю ті єдині
цнотливі, найсердечніші слова.

Вона ж — сестра, і мати, і дружина,
та найчастіш — згорьована вдова...

* * *

Обростаю людьми.
Як потічок стрімкий у долині,
що із гір поспішає
побачить рівнинну красу,
валуни чужих душ,
підкорившись черговій лавині,
в свою душу приймаю
і в клетотних буднях несу.

Скільки сили стає
все веду нескінченну розмову.
Чи кого ще утішу —
дивися, утішився сам...
Трохи стишу ходу.
Про рівнину замріюсь. Та знову
віддаю своє русло
новим і новим валунам.

Скаже хтось: "Задарма
він у шумі пустім знемагає —
і не знає спокою,
й не має за те ні гроша".
Та рівнина мене
ще діждеться —
лиш хай почекає.
Та стоїть на дорозі чергова зчорніла душа...

* * *

Важко. Неймовірно важко
продиратися крізь будні.
І поезія — мов пташка,
що озветься зрідка в грудні.

Ще зимі кінця не видно,
сонця мало й на відлигу.
І поезія — мов квітка,
що вимріює з-під снігу.

Йти крізь дні похмурі й прісні
лиш надія помагає.
І поезія — мов пісня,
що мелодію шукає.

Зі збірки

Слово

1994

* * *

Я відгорів — і слава Богу,
відсперечався, відшумів:
пора знаходити дорогу
подалі від сліпих умів.

Пора вже берега пускатись,
на весла важко налягти,
з маршрутом власним визначатись
до все неясної мети.

Хіба ж у натовпі панічнім,
де дні минають без пугтя,
почути можна поклик вічний
і зрозуміти сенс буття?

Я відгорів для тих баталій,
де мало справ, багато слів.
Я з тими, хто крокує далі,
хто в злет повірити посмів.

* * *

З багна буденно-звичних матюків,
байдужих, прісних, трафаретних фраз
беру напівживі уламки слів,
ледь теплі головешки почуттів
і між фальшивих показних прикрас,
авто, жувальних гумок, макіяжів
творю екологічно чистий світ
навік, здавалось, втрачених пейзажів,
стосунків, мови, трепетних орбіт
єднання душ.

Робота не нова.

Не для президій, слави, нагород.
Згадаймо: "Що, здавалось б, слова?.."
Та ми з одними — вибита трава,
а з іншими — нескорений народ.

* * *

Ігореві Жуку

Сім струн дзвінких —
сім щирих голосів,
поєднаних в замріяному хорі.
Над ними то в мажорі, то в мінорі —
блаженно самотній солоспів.

Сім струн тонких. Необережний змах —
й котрась у напівскрику обірветься.
А голос то впаде, то ввись зметнеться,
шукаючи опори на ладах.

Одвічний шлях — дістати до сердець,
перо узявши в поміч чи гітару,
коли в своєму серці тісно дару,
коли дрімає в кожному митець.

І не на сцені в'ють гніздо пісні —
то з усмішкою легко, то пророче
ідуть поміж рядів і пильно в очі
вдивляються йому,
тобі,
мені.

* * *

Що маю робити зі власним обличчям?
Удома біля дзеркала
під цензурою прискіпливих очей
виструнчується,
проганяє зморшки втоми,
демонструє посмішки на всі випадки життя.
А на вулиці
серед тисяч безконтрольних,
позбавлених костюрів догідливих люстерок
втрачає вишкіл
забуває роль
і безвільно видає
нефотогенічний внутрішній стан.

І ношу цілоденно
руїну обличчя,
щоб біля вечірнього дзеркала
сяк-так скласти його подобу,
котра, мабуть, лише уві сні
стає сама собою.

* * *

За лісом спогадів зникає світ людей.
Той ліс — ознака старості сліпої,
коли уже ніщо не непокоїть,
лиш згадування — що, коли і де.

Той ліс — примара. Тіні там живуть.
Там голоси у безвість промовляють.
Але вони дорогу заступають
і заважають бачити і чуть.

Самотність там блукає навмання.
В напівпітьмі шукає риси, звуки.
І ожива лише коли стрічає руки,
що виведуть її до світла дня.

Тоді живі, гарячі солов'ї
розбудять кров і переповнять вуха.
Втечуть безмовність, морок і задуха
від подиху мого, твого, її.

І думка знов сягне за виднокруг.
Душа розправить призабуті крила...
Самотність, старість, спогади — ланцюг,
який одному розірвать несила.

* * *

Що за напасть?
Уже вкотре
тулю до грудей теплу гітару,
беру акорд,
та замість веселих звуків
з неї вилітають металеві найжачені птахи,
сідають на струни,
від чого ті стають схожими на колючі дроти,
й іржавими голосами кричать:
Цвірінь-гав! Цвірінь-гав! Цвірінь-гав!

Розгублено дивлюся довкола —
нікого,
хто б допоміг чи хоч дав пораду.
А птахи деренчать металевими крильми,
переступають дротяними лапами
й погрозово репетують:
Співай! Співай як ми:
Цвірінь-гав! Цвірінь-гав! Цвірінь-гав!

Пробую змести їх рукою зі струн,
добути з пересохлого горла звук:
давайте я іншої почну —
ось послухайте!
Та ще гучніш металеве бряжчання
й у відповідь категоричне:
Замовкни!
Як не нашої — то й ніякої!
Цвірінь-гав! Цвірінь-гав! Цвір-р-рінь-гав!!!

Хоч би голос живий десь ізбоку...

БОРИСПІЛЬСЬКА ЗЕМЛЯ**1**

Вранці о шостій
радіо заграє Гімн
і нікого не посадять —
ні тих, хто співав,
ні тих, хто слухав,
ні хоча б тих,
хто пам'ятає про його існування.
Більше того —
у переповненій електричці,
що з похмурим постукуванням —
так-так —
вивозить до масової еміграції
на фазенду,
ніхто й не подумає
поступитися місцем.

2

До чого ж дивні створіння
люди —
від народження отримують
крилатого птаха душі,
та тримають його
у камері-одиночці,
визирають із неї самі
й прискіпливо допитуються:
а чому це отой
іще досі літає?!

3

Бориспільська земля. Шматочок України,
де будні гуркотять і вічність гомонить,
де волелюбний дух незламним Гімном лине,
де вдивлений у нас Павло Чубинський спить.

Бориспільська земля. Живе її коріння.
В чубинському гаю шумлять дуби її.
І що темніша ніч — зіркіш її прозріння,
гнівніше крутять вус зухвалі Мамаї.

Бориспільська земля... Не все іще убито.
Збираймося в народ. Шукаймо чистий тон.
Бубнявіє у ній надій уперте жито,
І сторожко дріма святий наш камертон.

* * *

Злетіла з дерева пташина
(хитнулась гілка вдячно вслід).
Її нема, а пісня лине,
бринить повітря, листя, плід.

Розмову скінчено. Людина
людині дивиться услід.
Минула мить — тепло ще плине,
хвилює серце, плавить лід.

І войовничий, і жертковний,
і життєствердний, і сумний —
світ доброзичливості повний.
Тому й живе.

Тому й живий.

В ЕЛЕКТРИЧЦІ

Один вдягає окуляри
і бере до рук книжку.
Другий вдягає окуляри
і починає тасувати колоду.
Третій,
що в окулярах, мабуть, із самого ранку,
не читає, не грає в карти —
цілу дорогу спить.

А окулярам без діла нудно.
Своєї книжки не мають,
до гри їх не беруть.
Тому вони обережно,
щоб не образити,
пускають зайчики дівчині навпроти —
а що як вона у відповідь
привітно усміхнеться.
Життя ж таке коротке...

* * *

Весна. Від рання до смеркання
в труді дорослі і малі.
Іде веселе поховання
на вічнім цвинтарі землі.

Лопати крають плоть городу,
і з усмішками, без жалю
в святім очікуванні плоду
насіння кидають в рілляю.

Та в час недовгого спочину
ми раптом бачимо не те:
ховають, плачучи, людину —
бояться, що не проросте...

* * *

Слова прийдуть, їх кликати не треба.
Вони прийдуть без будь-яких принук.
І заgrimить іржавий засув неба,
і пролунає найширший звук.

Правдивий тон знайде єдину стежку,
де в унісон із серцем можна йти,
де слів потік, цяцьковану мережку
замінить крик задавлений: “Прости!”

Омана слів — отрута, псевдоліки.
І біль, і гнів гамують не вони.
Та дістають свій папірець базіки,
натхнення п’ють із келиха труни.

ПАМ'ЯТІ...

Відлітають журавлі у вирій,
із якого вороття нема,
їх щемкі пісні, тужливо-щирі,
поглинає назавжди зима.

Відлітають журавлі за обрій.
Що не день — все збільшується лік.
І весні — замріяній і добрій —
вже не дочекались їх повік.

Відлітають, крилонька складають
мої друзі — губляться в імлі.
Все трагічніш осені палають.
Все сумніші весни на землі.

* * *

Бджола летить на тихий поклик квітки.
В чиєсь чекання сонечко зійшло.
І ти, мій друже, не питайся, звідки
натхнення знов злетіло-розцвіло.

Бджола пахучим медом лє щедроти.
Тепло лє сонце з мороку ночей.
І ти, мій друже, не питайся, хто ти
і з чим ідеш в жорстокий світ людей.

Тобі іти, а бджілоньці летіти
і сонечку незгасному світити
допоки рух — горіння чи політ,
допоки добрих справ чекає світ.

* * *

Перестрибнув на крижину “ранок”
і пливу за течією днів.
Чи вже вперше я отак світанок
в герці ризикованим зустрів.

Плин ріки. Усе крихкіш крижина.
Перескочу на крижину “день”.
Знов пора. Стрибок. Змокріла спина.
Вечір. Ніч. І знов не до пісень.

Звичне до буденності змагання,
напівзлет над прозою буття —
вперше все. І в той же час востаннє:
марафон єдиного життя.

Потягнуло ж берега пуститись!
А простіш — нікуди не спішить,
спльовувати з мосту і дивитись,
як хтось інший в воду заgrimить.

Десь ця мить зустрінеться й зі мною.
Встигну лиш подумать: що лишив?
Попливу за вічною водою
райдужною бульбашкою слів...

* * *

Сходинки життя — мов пори року.
Літ дитинства сонячна ВЕСНА
нетерпляче підганяє кроки,
цвіт зриває, мов у сні мина.

Молодості напівзріле ЛІТО
в мандрах губить швидкоплинний час,
мріє в нескінченнім святі жити,
в шатах запозичених прикрас.

Тільки ОСІНЬ зрілості свідомо
зважить кожен крок і кожну мить,
дружби осягне ціну і дому,
сокровенність слів “люблю”, “болить”.

Все змита, лиш кілька істин вічних
старості ЗИМА нам залиша.
І між гасел, звичок, втрат панічних
голою лишається душа.

В помилках і пошуках минає
цей стрімкий короткий рік — ЖИТТЯ.
Все навколо на весну чекає.
Тільки нам немає вороття...

* * *

Щасливий, хто мелодію веде
в тональності, узгодженій з душею,
хто в солоспіві щирому ніде
заради слави не гендлює нею.

Щасливий, хто вслухається у світ,
вбирає спрагло його барви, ноти
і — з думкою про плід, а не про зліт —
сторицею вертає ті щедроти.

Хто між людей живе у світі цім
не у звіриній сторожкій напрузі,
для кого світ найперш — гостинний дім,
довкола всі — не вороги, а друзі.

Це легко і непросто водночас:
йти в кожен день для творення — не бою,
вбирати і відтворювати час
і кожну мить лишатися собою.

* * *

Поштиво спинаюсь навшпиньки,
вслухаюсь в знайомі слова —
“допіру”, “пательня”, “ниньки” —
й дитинство моє ожива.

Поєднана з іншими доля,
буття без принад і прикрас —
одна на усіх “бараболя”,
оті “бараки” й “гомеляс”.

Там “боцюн” приніс немовлятко
і “на́рік” іще принесе.
А під “гожередом” телятко
зі “слоїка” весело ссе.

Хмельниччина. Рідна Синява.
Хоч мову десь нищить прогрес,
а тут проживають на славу
“лігара”, “баняк”, “пулярес”.

* * *

Змалку в пам'яті букет
саду, луку і діброви.
Та його найвищий злет —
симфонічний дух корови.
Той, що в себе увібрав
щемних пахощів палітру,
аромат квіток і трав,
подих річки, сонця, вітру,
молока живе тепло,
що так освіжає в спеку
і годує все село,
заміня йому аптеку,
струменів веселий звук,
що танцює у дійниці,
дотик найрідніших рук
мами, котрий тільки сниться...

Лиш зустрінуться мені
лагідні великі очі —
оживають давні дні,
повертаються охоче
будні й свято, сум і сміх,
рід, вітчизна, материнство...

Все це — в пахощах земних
закодоване дитинство.

* * *

Мої ровесниці сільські, —
ми з вами разом виростали.
Дивився я зі співчуттям
на ваших — наших матерів.
Вони куфайки, кірзяки,
важкі хустки щодня вдягали,
нужденним згорблені життям
йшли на роботу в поле, хлів.

Джульети наших юних літ, —
ви сподівалися на краще,
хоч говорила не одна:
— Моє майбутнє — буряки!
І рвалися серця в політ,
та знов блукали долі в хащах,
і знов — скажіть — чия вина,
що обездолені жінки?

І ви вже матері давно,
і дивляться на вас синочки,
і подумки джульет своїх
вдягають в шати наших днів.
І, дивлячись чуже кіно,
скажіть — невже і наші дочки
зів'януть й не врятує їх
наш труд,
любов,
надія,
гнів?!

ПОМАРАНЧЕВИЙ САД

1

Коли з тугої насінини
проб'ється пагінець стрункий,
у перші радісні години
й не думає — хто він такий.
Не знає і не хоче знати —
з якого ґрунту воду п'є,
хто дав йому зелені шати,
хто світло і тепло дає.
Він одчайдушно рветься в небо,
цвіте бездумно-молодий...

Лиш потім з'явиться потреба
у тиші викохать плоди,
буття хоч трохи осягнути,
жахнутися: куди спішив? —
й себе усього повернути
землі для рукотворних див.

2

Зніми спрагло шкіру буття,
що сутність глибинну маскує,
й побачиш, як вічне життя
оманливо й звабно пульсує.

Цікавість чи хтива любов
дрижить на нестримному вістрі.
Хтозна — чи то сік, чи то кров
раптово ударить у ніздрі.

Ті пахощі — пісня чи крик,
грім сповіді, тиха сваволя —
щоразу новий материк,
ніким не оспівана доля..

З

Чому така несправедливість —
що зріліший,
соковитіший помаранч,
то більше у нього шансів
опинитися на смітнику?..

ЕСТАФЕТА

І знову спізнився.

Розумію старших,
коли їх уже нема.
Доростаю до розмови на рівних
з учителями,
курс навчання яких закінчено
і потрібно ловити розумне
з нових вуст.
Картаю себе,
коли від не сказаного вчасно слова,
не підставленого плеча
страждає друг,
і виправданням не можуть бути
ні одвічна завантаженість,
ні фатальні обставини,
що знову завадять зустрітися з тим,
кого завтра
не наздожене і найшвидший літак.

А в цю мить хтось марнує час,
безповоротно запізнюючись
на конче необхідну нам обом
зустріч зі мною.

* * *

Всі ми хворі давно.
Остаточо розвіяно міфи.
А взамін — пустота,
чад зневіри, розгубленість, лід.
Остогидлі візки
скрізь приречено тягнути сізифи.
На шляху безнадій
лиш прокльони летять їм усвід.
У жалобі душа.
Всюди свято бундючної плоти.
По-новому вчать жити
по-старому пихаті вожді.
Ми ж чекаєм чудес,
живемо по коліна в болоті
і не втямим ніяк,
що єдине спасіння — в труді.
Ми втомилися від
мітингових волянь та істерик.
Не знаходимо сил,
щоб злетіти до втілення мрій.
Найслабкіші втекли
до ковбасних європ і америк.
Найпокірніші сплять
під наркозом мар'ян і марій*.
Покоління прийдуть,
свіжу кров дадуть вічним чеснотам.
Тож подбаймо про них —
у яке вони завтра прийдуть...
У сусіднім купе
про щось мріє юнак із блокнотом,
задивився в вікно —
як і я, пише вірші, мабуть.

* Героїні першої хвилі телесеріалів,
що накрила країну в 90-ті роки.

* * *

Галині Мальченко

Переселяється бібліотека.
Із невеличкої хати-читальні
в нові хороми інтелектуальні
через дорогу — зовсім недалеко —
переселяється бібліотека.

Класиків — ось вона шана й відплата —
ген на руках переносять дівчата
ніжно, немов немовляток лелека, —
переселяється бібліотека.

Хтось дефіцити теречить тюками.
Ці ж диваки цілий день із книжками.
Диво-скарби від варяга до грека —
переселяється бібліотека.

Носять і носять, щебечуть і мріють,
що не каміни їх взимку зігріють:
творчих дискусій і зустрічей спека —
переселяється бібліотека.

Мудрість глибинна, окрилені рими...
Заздрю дівчатам я — Вічність-бо з ними:
Гоголь, Шевченко, Сервантес, Сенека.
Переселяється бібліотека!

* * *

Не перший та і не останній
проходжу вже давно відому
науку пізнього вертання
до краю рідного і дому.
Блукаючи за синім птахом,
в чужих краях збиваєм ноги.
Та — тріумфатори й невдахи —
вертаєм на свої пороги.
Туди, де ми буквар відкрили,
де палко вперше покохали,
де вулиці й святі могили
нас пам'ятали й виглядали.
Уклін тобі, мій рідний краю!
Простуючи крізь далі, роки,
я не змалів, бо пам'ятаю
твої неголосні уроки.
Тут на рядочках бурякових
я вчив абетку працелюбства,
науку щирої любові
до роду, материзни, людства.
Є, мабуть, кращі. Ти ж — єдина:
чорноробоча й нелукава
моя духовна батьківщина —
Хмельниччина.

Іква.

Синява.

* * *

Забудь, що ти вже щось умієш,
від буднів душу обтруси —
і ніби вперше занімієш
од Богом даної краси.

І небо схилиться до тебе
очима мовчазних зірок —
там випадкових слів не треба,
де гомонить в траві струмок.

Прислухайся до звуків мови,
що знають поле, ліс, село,
й відчуєш, як за словом слово
в тобі зростати почало.

І ти на чарівній планеті
забудеш, скільки тобі літ.
І з Богом нарівні — у злеті
творитимеш незнаний світ.

* * *

...уночі повернеться зима
і бурульок пісеньку бадьору
заховає у свою комору,
криво посміхаючись: «Дарма!»

На засувку замикне струмок,
подихом одним засклить калюжі.
Кучугури, вже руді й недужі,
вибілить, посипавши сніжок.

Цілу ніч дерева простоять,
слухатимуть — мудрі і безмовні,
як в засаді, нетерпіння повні,
проліски тихенько гомонять.

А уранці сонце-ватажок
вилетить на дерево найвище,
засміється, крикне: «Ей, зимище!
Нумо з нами разом у танок!»

Горобці налагодять смички,
гучно вдарять щире піцикато —
затанцюють квіти, ліс, струмки,
завирує вічно юне свято...

* * *

Весела і хазяйновита —
зими зчорнілі стільники
весна взялась перетопити,
і віск — гарячий, гомінкий —
біжить грайливими струмками
туди, де звістку спрагло ждуть,
де між вербовими свічками
прочани перші вже гудуть.

Травинки буде лоскотати,
ріці гукатиме: “Вперед!”
і сонце — добрий джміль кошлатий —
підє за ним шукати мед.
Вслухається у спів бджолиний,
чекаючи гарячих днів,
кульбаби сонячна вощина
у темній рамочці полів.

ТРАВЕНЬ

Хлопчисько-лан зеленочубий
облизує медові губи.
Бджолиний німб над головою
бринить гаївкою дзвінкою,
що яблунову вишиванку
вивчає чи не зі світанку
й до ночі в'ється біля зваби
веснянок теплої кульбаби.

Уже густішають потроху
солодкі кучері гороху.
Вже час і парубком ставати —
нові вдягне хлопчисько шати,
і, як не раз бувало, знову
прийде його пора призову.
Веселі ножиці прийдуть
і щирі кучері зітнуть.

СПЕКА

Хмаринко-теличко, блакитну травичку
на паші блакитній виходь поскубти.
З ранкової річки напийся водички,
хмаринко маленька, рости і рости.

Теличко-хмарино, пасись без упину,
по ниві безмежній неквапно бреди.
В обідню годину гарненьку дитину —
теля-хмаренятко собі приведи.

А сонечко сяє, пече-припікає,
усе вигорає і в'яне — біда!
Та небо безкрає помалу вкриває,
росте-виростає хмарок череда.

Корівонько-хмарко,
як жарко, як жарко —
блакитного з сонечком дай молока!
Хай спрагло нап'ються
й тобі усміхнуться
і люди, і поле, і сад, і ріка.

* * *

Сиве дерево прощається із листям,
відпускає їх на землю з висоти —
мов обпалені гарячим смутком чистим,
опускає в скриньку осені листи.
Листоноша-вітер їх в світі завіє,
чи й читатиме ще хто — бозна...
Та бруньок уперто жевріє надія,
і листи зелені принесе весна.

* * *

Як дерево листя — рядки осипаю.
Вони під ногами у вас шелестять.
Гербарій із них я собі не збираю,
прохожих не силуюсь зачарувать.
Я їх не люблю. То даремно — любити.
Вони не мої. Відлетіли — і все.
Та буйним цвітінням вкриваються віти,
і осінь —
дасть Бог —
ще й плоди принесе.

* * *

Дерево —
легендарний ікар —
щовесни
на каркасі чорних гілок
нарощує зелені пір'їни,
щоб злетіти
назустріч гарячому сонцю,
а щоосені
довго палає
під зблідлим від болю небом.
Та знову — весна,
знадливе сонечко
і вперте нарощування нових крил.
Зліт смертного
у височінь безсмертя.

* * *

Скільки рук за день поглядять твою спину.
Скільки ніг гидливо тебе відкинуть,
маленький вокзальний песику,
удесливий попрохачу
з незалежним характером.

Позаштатний працівник
громадської митниці,
до якої входять собаки й коти всієї округи,
ти без хитромудрого рентгена
вивчив мій вантаж
і, схиливши набік розумну голову,
відважно-запитально вдивляєшся в очі:
— А що у тебе, чоловіче, за душею?..

* * *

Думав, що зайду до електрички,
до валіз, знервованих тіток, —
а попав зненацька в невеличкий
юний, доброзичливий садок.

Деревця навкруг мережать віти,
скрізь лопати, відра і граблі,
аромат бруньок напіврозкритих
й мокрої квітневої землі.

Ну мені й дісталися сусіди! —
в рань яку із заспанним лицем,
видно, на фазенду кожен їде
під своїм — приватним деревцем.

Хто під стук коліс ще досипає,
хто з сусідом тихо гомонить.
Сад над ними на пташок чекає
і травневим буйноцвіттям снить...

Враз заворушилися, встали, вийшли
і пішли вервечкою крізь ліс.
Пахощі смородини і вишні
й тихий усміх далі я повіз.

* * *

Учителєві А. Левчуку

На уроці музики і співів
чепурили хлопчики ріку —
втомлену, отруєну і сиву,
а колись веселу і дзвінку.

Це було порушенням програми,
та зате непосидючий хор
творчості учив веселі гами
і складав фантазію мажор.

Це було порушенням процесу,
та проте натхненно, без зусиль
юні бахи створювали месу
для органу невгамовних хвиль.

У мисливських чоботях маестро
під синкопи реплік звисока
вів звучання юного оркестру,
і чеканив ритм у темпі presto
метроном воскреслого струмка.

Проступало річчине обличчя.
Прорізвався голос у ріки.
Травень цвів. Кінчалося півріччя.
Перший іспит склали хлопчаки.

УЧИТЕЛЬ

Посадиш зернятко у землю —
і через кілька зим і літ
крислате чудо подарує
тобі і тінь, і шум, і плід.

Посій добро в дитячі душі —
і світла мить життєвих жнив
бодай на схилі днів зігріє,
що недаремний твій засів.

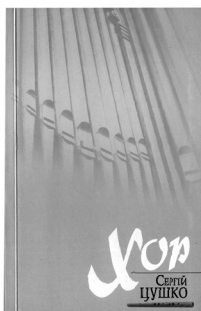
Роздай себе ріці і полю,
пташині, звіру, людям всім —
і Вічність на нашадків гляне
веселим поглядом твоїм.

Зі збірки

Жор

2004

* * *

Бусол приніс немовля —
ще одного Ісуса.
І я вкотре жажнуся:
як його стріне Земля?

Як його стрінемо ми —
небом народжені люди,
що між гризот і облуди
вже не змахнемо крильми?

Все, що він скаже, — дарма,
і що робитиме широ.
Вкотре, позбавлені віри,
скажемо: — Бога нема!

Зробимо все, щоб він згас.
Вкотре, обачні пілати,
благословляємо втрати,
що убивають і нас.

Знову лелека летить,
довго кружляє над нами.
А під сумними горбками
стільки Ісусів лежить...

МИСТЕЦТВО ЖИТИ

У титрах мрій ми генії всуціль,
самі і сценаристи, й режисери.
Прем'єр уявних спокуша нас хміль,
довкола — доброзичливі партнери.

І ще в наївних кінопробах снів,
де барви одчайдушні й незрадливі,
де кожен більше прагнув, ніж умів,
ми оптимізмом молодим щасливі.

Та далі, де сюжетів сум'яття,
там, де регоче трагик, комік плаче,
знімальному майданчику життя
у жертву віддаємо плоть гарячу.

І в мить, коли обірвемо струну,
коли довкола озирнемось в тузі,
помітим, що самотні на кону,
що десь у буднях загубились друзі.

І скаржимося Богові — чому ж
на роль героїв знов не нас обрали?
І дивимося витвір нищих душ —
чужі, холодні телесеріали...

* * *

Лан мого буття
що рік, то все густіший.
Щось насіяв сам,
щось нараяли люди,
а що принесло вітром.
З головою поринаю в хаші,
намагаюсь дати лад —
щоб хоч стежки не заростали,
розділяю своє і чуже,
розумне й пусте
і боюсь розігнутися, зупинитись,
щоб пагони підступних сумнівів
остаточно не заступили краєвид.

* * *

Входжу в новий день,
як у вагон електрички,
де кожний зустрічний погляд
приречено питає:
“А ти що рекламуватимеш,
чоловіче добрий?..”

* * *

Якщо старі
покірно стоять у черзі по смерть,
а їхні діти бездумно убивають
дні й роки своєї неповторності,
тоді онуки народжуються мертвими.

* * *

Руїнами душі думки блукають марно,
вдивляються в пільму, вигукують: “агов!”
Ніхто їх не чекав.

Тут холодно й примарно.
Мабуть, тут хтось і жив.
Та безвісти пішов.

Тут згарище і тлін. Колись життя буяло.
Тут квіти хтось плекав.

Благословляв плоди.
Мабуть, тут хтось любив.
Чому ж його не стало?
Чому звідсіль пішов? Чи вернеться сюди?

Ніхто не відповідь.

Мовчить безмовна пуста.
Тут зайве співчуття, думки чийсь — чужі.
Лиш скрикне раптом “ой!”
надломлена галузка
і байдуже про щось насвистують стрижі.

* * *

Навесні
навіть дошкульний дощ
пестить веселими цілунками,
одягаючи вербичці нову сукню.

Восени
й улесливий жорстоко ранить,
знімаючи з цинічним посміхом
останнє.

* * *

Як дошкучає тобі спека,
шал сонця в небі голубім.
Моя жадана і далека, —
поспівчував би я тобі,
та й ти, мов сонце гордовите,
безжально світиш з висоти.
Без тебе й кроку не ступити.
Від тебе нікуди втекти.

* * *

Час попелюшок: мачуха обставин,
спонуки принц і тувфелька надій.
Та все не перейдем поріг уяви,
не втілимо своїх безкрилих мрій.

Герольди на майданах відкричали.
Хто не урвав — тепер іди, проси.
Тепер — взамін омріяного балу —
лиш відбіркові конкурси краси.

Доношуєм давно не модні шати,
Знов на престолах голі королі.
Принцесами похнюпленим не стати.
Безвільним — вічно порпатись в золі.

* * *

Ми з тобою нащадки Адама і Єви,
тому нам судилося бути
найвірнішими соратниками,
найпотаємнішими змовниками
і в протиборстві зі світом
стати одним цілим.

Та ми надто слабкі,
й тому світ краде нас
одне в одного,
підсовуючи зморшкуваті яблука
оманливих радощів,
зваблюючи трунком корисливих дружб.

Тож не перші, хоч і не останні,
геніальні з народження коханці —
замість раювання в саду вічної насолоди
ми знову опиняємось за його воротами,
кохана.

* * *

Ми — і сцена, і зала,
і артисти, й глядач,
шепіт, злети вокалу,
і прокльони, і плач.

Ми — надія і відчай,
мрії й самонаркоз.
Ми — троянди освідчень,
гнилофрукти погроз.

Ми — талантів планети
і сузір'я нездар.
І птахи, і тенета.
Нищий репертуар.

Наче вмілі — й безсилі.
Генетичний мінор.
Ми — Орфеї без цілі.
Ми — розкиданий хор.

* * *

Осінній сніг і музика Росії —
весела наче б, та чомусь в мінорі.
Від холоду шибки у вікнах сині,
останній лист дрижить на осокові.

Холодне сонце вахту вже скінчило,
сховалось винувато за дахами.
А те, що з ним все літо гомоніло,
шепоче щось покійно під ногами.

Дзвенить промерзла надвечірня тиша,
лиш чути шерхіт молодого снігу,
що білими рядками вперше пише
етюд учнівський у зимову книгу.

Вікно напіввідкрите на балконі
закриють щільно до весни віднині...
Лист осокова на останнім сконі,
осінній сніг і музика Росії.

* * *

Попелюшко, не йди.
Не для тебе той бал у палаці.
Не для чистих сердець
роззяцькований конкурс краси.
Під презирливий сміх
чи фальшиву облуду овацій
ти не зійдеш на трон
і лиш цноту свою віддаси.

Попелюшко, не йди.
Не для тебе гарольди кричали.
Принц — дурненький хлопчак,
довкруз пальця його обведуть.
Він не стріне тебе.
Обступили його генерали
і за дочку чиюсь
під зачовганий марш віддадуть.

Та однак ти летиш.
Черевички вже бачиш у мрії.
У хмільному танку
чуєш радісний їх перестук.
Та у них на балу
вальсுவатимуть гордо повії,
а тобі не дадуть —
то реклами цинічної трюк.

Не спинити тебе.
Вже не перша і ще не остання.
Вся — наївність.
І бунт, що триває віки.
Та тобі завдяки
ще живе на цім світі кохання.
Лиш тобі завдяки
серед принців є ЧОЛОВІКИ.

ГЕТЬМАНЯТАМ

1

Ціле літо на Хрещатику
шукали булаву.
Святково вбрані копачі
наввипередки довбали асфальт —
хто знайде, той і гетьман.
Перехожих віднаджували
червоними прапорцями —
щоб хтось, бува, її не вкрав.
Десь готували техніку до параду
і набої для фейєрверку.

...і гірко сміявся
Великий Гетьман
у Суботові.

2

Гордо возвеличуємося
на постаменті самопринижень,
демонструєм гнилі виразки
і безвільні вирази облич,
із притиском декламуємо
байку про лебедя, рака і щуку,
та замість того,
щоб простягнути одне одному руки,
копаєм одне одному яму
і конаєм у багні протиріч.

Навіщо тоді питати:
чого
нас не шанує світ?..

MEMENTO MORI

Учора в мене не знайшлося
кілька хвилин
для найдорожчого друга,
а сьогодні
він кинув мені до ніг
Вічність.

Безцінний дарунок!
Іду вулицями,
притиснувши його до грудей,
зупиняю перехожих:
ось нате, візьміть хоч трохи.
Та де там —
усім ніколи,
кудись поспішають
із затиснутими в жменях
мідяками хвилин.

Подякувати б другові,
повернути не потрібну нікому Вічність,
та пізно —
телефонні гудки
безжально повторюють:
“Адресат вибув!”

* * *

Приходимо в цей світ
без компаса і карти,
нас довгий шлях чека,
незвіданий маршрут.
А навмання брести —
погані, брате, жарти
у світі міражів, негоди і облуд.

Глибини душ людських
не зміряти словами,
а де багато слів,
вмовкає гордий спів.
Бредем із дня у день
німими кобзарями,
кленем нерівний шлях,
сліпих поводитирів.

Затуркані життям,
хоч вправні — та не в тому,
ми скнієм в самоті,
бо світ давно обрид.
На плечах і в душі
несем все важчу втому
і карти не складемо
для тих, що йдуть услід.

ДОСВІД

Цвіт у травні
довіжливо горнувся до рук,
та вересневе яблуко
упало й розбилося вщент,
аби уникнути нещирого доторку.

* * *

А я поставив би пам'ятник
тому вигадникові,
що перший сказав:
“технічна вода”,
бо з давніх-давен відомо —
вода буває
тільки жива або мертва.

І той, хто убив живу воду,
ще за життя заслуговує надгробка.

* * *

Все далі від людей. Все глибше у природу.
Тут чесно — без слів, якими й я смітив.
Шанує храм дібров, універсам городу
псалми умілих рук і гривні мозолів.

Тут витоки життя в жертвовному згоранні
і щирі очі трав одвічно молоді.
Тут матінка-бджола поділиться останнім
і вкаже сенс буття в солодкому труді.

Тут неба височінь і поле неозоре
не знають стін товстих і замкнених дверей.
Метелик надарма таранить скло прозоре —
бо необачно він влетів у світ людей.

Для когось час для дій. Хтось вигукне: розруха!
І тягнуть руки — дай! — то жебри, то хабар.
А тут посівчував безплатно нам над вухом
і на аналіз кров узяв медбрат-комар...

* * *

...а знали б наперед Адам і Єва,
до чого цей непослух призведе,
і близько не підходили б до дерева,
і не питали б нині — рай той де?

Одна спокуса тягне інші зваби,
І вже не зупинитися повік.
Дерева знань стоять, як баобаби,
безповоротно згублено їм лік.

Нас душать змії кільцями реклами,
підметки відривають на ходу.
Ми ж — безпорадні каїни і хами —
блукаєм в здичавілому саду.

Нас мудреці нічого не навчили.
Нічого дні безплідні не навчать.
Злі і голодні — ніби вік не їли.
... а яблука незірвані висять.

* * *

Сонце
перед своїм заходом
безжально розстрілює День
і скидає його
у чорну пащу крематорію.
І довго ще
перелякані будинки
палають від обурення й сорому,
а за стінами
маленькі люди
змивають під душем солоні сльози,
якими плакали їхні тіла,
знесилені від співчуття.
А завтра розстрілу не буде.
У Сонця вихідний.
Зате до роботи стануть
відомі фахівці —
Дош і Град
і вкотре втоплять довірливий День.

А люди знову пожалкують за Сонцем...

* * *

Смерть приходить дочасно,
якщо бездіяльний погляд
блукає в зачарованому колі
нудьги
і прирікає на чекання
чиєїсь ласки або сваволі.
Заганяє у нірку страху
і стає на чатах,
залишаючи нам
заґратоване віконце
і принизливе споглядання
чиєїсь постійної заклопотаності,
яка дарує надійне щастя
жити,
забувши про невідворотність
вічної гільйотини.

* * *

Зневірені не викрешуть вогню,
в негоду іншу душу не зіркують
і навіть в кволій думці не посміють
закликати омріяну весну.

Я беззмістовність їхню не виню,
від холоду і сам-бо потерпаю,
під вітром чесно сірником згораю,
та ватру розпалити не утну.

Так і живем — із зим у зими йдем,
мерзлякувато дивимось довкола.
Холодний світ, душа нещасна й гола,
і чи коли вогненно роззвітем...

* * *

Думка, прив'язана до воза буднів,
пригаслим собачам
біжить услід за подіями
й байдуже нюхає їхні сліди.
Іноді шарпнеться
назустріч іншій думці
чи до звабливих пахощів
чужої долі,
та знову пригасне,
наразившись на чийсь банальність,
або — осмикнута безжальним мотузком —
довго озиратиметься
з людською тугою в очах.

Але мотузок колись та обірветься!..

* * *

Трудних автобіографій
неправомірні плачі.
Хоч нам рядки епітафій
похмуро плетуть сичі,
не витрачаймо сили
на неживі вітряки.
Недруги не підкосили —
впадеш від своєї руки.

Ворога заслужити —
розкіш не наших днів.
Ждатимуть єзуїти,
щоб сам ти себе убив.
Важко. Та ми уперті.
Легше — коли ідеш.
Жити — не здатися смерті
й за неможливістю меж.

* * *

Моя душа — єдиний плацдарм,
захований від сторонніх очей,
на якому маю неподільне право
судити — себе одного —
й навіть карати на горло,
з гримасою вічного невдоволення
шукати недосяжну істину,
та поза ним
разом з іншими неспокійними душами
вдосконалювати рознуртований світ
без судів і страт —
доброзичливим усміхом
і щирим словом.

* * *

Усі жінки народжуються з коронами.
Проте одні не знають,
що корони є взагалі,
інші не навчені їх носити,
а в решти
немилосердне життя
краде цю ознаку
шляхетної довершеності.

Та всі жінки народжуються з коронами.
І жаль,
що навколо не стачає принців,
аби попелюшки
почувалися королевами.

* * *

Живуть лише емоція і думка,
а решта — тлін, омана, пустота.
Нуртує серце, розум все пита:
чому блукаєм сліпо ми в лаштунках,
і сцена десь вирує знов без нас,
а тут нудьга заклично позіхає,
і кров'ю з вен безжально час спливає,
єдиний наш безповоротний час.

Нам роль готову не запропонують.
Спектакль життя ми творимо самі.
Якщо ж спимо — тоді нам у пільмі
лише примарні тіні аплодують.

* * *

Галині Курні

Навіть листок блокнота
обмежує злет натхнення —
за край його заступити
чомусь не стачає сил.
Млява спіткнеться думка,
і олівець затнеться,
й на міліні без вітру
зів'яне наснага вітрил.

Вкотре запрагнеш волі,
безміру простору й часу
і на асфальті затужиш
за зшитком гарячих полів,
де вперта метафора річки,
мінливі епітети неба,
де жайвір-душа підносить
над світом нескорений спів.

* * *

Балакучість невдах.
Гарячково жонглюють словами,
щоб пихатий партер
на них погляд затримав на мить.
На сліпі терези
слів обшморганих кидають грами,
хоч на шальці чужій
безнадія чавунна лежить.

Балакучість слабких.
Безпорадно до всіх апелюють,
серед мотлоху днів
зерна істини прагнуть знайти
і уламками душ
на хрещатиках долі гендлюють,
хоч у стані такім
викидаються з моря кити.

Всі слова їх — дарма,
бо проходять байдуже нечулі,
вже й такі, як вони,
озлобившись, не слухають їх.
Чи ж воскреснуть коли
в них незламні чесноти послулі,
чи прозрінням прийде
зосередженість мовчазних?..

* * *

Один із вас — я вулицею йду
поміж людей, будинків і авто.
Бува — лечу, буває — ледь бреду,
і в очі чи подивиться хоч хто.

Один із вас — штовхаю буднів віз,
так звично підставляючи плече.
Вантаж проблем, обов'язків, валіз
все більше давить, втомлює, пече.

Вже не спішу наївно вдалину,
не намагаюсь Всесвіт обігріть.
Все важче заколисую вину,
все болісніш втрачаю кожну мить.

Пора надбань закінчилась давно.
Ростуть борги великі і малі.
І крають серце — та вже не в кіно —
сумних прощань журливі журавлі.

Один із вас — життя перебреду,
обсиплюсь цвітом чи зірву свій плід —
аби з душею власною в ладу
бодай в одній душі лишити слід...

* * *

Рідна пісне!
Човником маминої колискової
ти виносиш на сонячне плесо дитинства,
і довірливими Телесиками
ми відгукуємось на ніжний поклик,
вперше пробуючи несмілі голоси.

Рідна пісне!
Вітрильником замріяної молодості
ти ведеш у гомінкий світ,
навчаючи слухати вітри часу
і не забувати
соловейка батьківського саду.

Рідна пісне!
Серед несамовитих ураганів
і підступних течій
стань нашим ноєвим ковчегом,
донеси до нащадків
звитягу козацького маршу
і мамину колискову.

* * *

Душа митця — крилатий птах
у клітці буднів невмолимих.
Замість прокльонів — на вустах
бринять мелодії і рими.

Їй тісно в вулицях сумних,
в пригаслій оболонці тіла.
Поміж похнюплених і злих
вона — немов лебідка біла.

Все переносить — кпини, сміх,
глум злидарів глухих, незрячих.
І залишається між них.
І не зчорніє. Не заплаче.

До годівниць не пристає,
ні в служки не піде, ні в бранки —
лиш зерна істини клає
і піснею стрічає ранки.

БАЛАДА ПРО ДВЕРІ

З сусідом обоє ми не мільйонери
і не депутати круті,
та ставить сусід мій броньовані двері,
а я потерплю ще прості.

Ми з ним народилися в есесесері
і правила вчили одні,
та ставить сусід мій броньовані двері,
а я знай співаю пісні.

Дружина мені дорікає: — Валерій!
Ти так легковажно живеш!
Сусід он поставив броньовані двері,
а ти все ремонт не почнеш...

Начальник повчає: — Ти шкодиш кар'єрі!
На землю спускайся з небес,
а то свою бідність не випхнеш за двері,
не купиш собі “Мерседес”.

Скажіть, ну кому пісеньки мої шкодять?
Сусід хай будує свій рай.
До нього сто літ уже гості не ходять,
а в мене — хоч двері знімай!..

* * *

Кожний вагон електрички —
як маленька Верховна Рада
або велелюдний майдан,
де не вшухають палкі суперечки
і завше знайдеться спікер,
що своєю невгамовністю
будь-кого позбавить права голосу.

І летять відшліфованими рейками
десять балакучих верховних рад,
десять гамірних майданів.
І висить нескінченний лемент
між Києвом і Вапняркою,
і змовкають наполохані птахи
обабіч грімкого шляху.

І можливо, саме тому
Верховна Рада така схожа
на вагон електрички,
де не вшухають суперечки,
є веселий спікер
і далека зажурена Україна.
Лиш не йдуть нескінченним потоком
ті, що постійно порушують регламент
дратливою рекламою наїдків і газет.

* * *

День почався думкою про тебе,
тим уже пробачений, хоч він
під важким свинцево-сірим небом
надто довго зводиться з колін.

День почався згадкою про пісню,
що дзвеніла голосом твоїм.
І неначе крила де знайшлися,
хоч підняти день нелегко їм.

День почався усміхом щасливим
сонечка, що ніби й не зійшло,
та наперекір вітрам і зливам
у твоїй подобі розцвіло.

Усміх твій розтопить і розвіє
тугу, відчай, кригу самоти.
День почався променем надії.
А подарувала її ти.

ТЕЛЕФОННИЙ РОМАН

Індустріальний змій спокуси
чатує з посміхом на мене.
Укотре поглядом спіткнуся
об яблуко його зелене.

Укотре знадженим Адамом
кружляю спрагло біля древа.
А десь під звабними гілками
нудьгує у чеканні Єва.

І як позбутися напасті?
Боюсь зірвати — та жадаю.
Сім цифр — це код земного щастя
чи привід вилетіти з раю?

Та зробить змій одвічну справу,
і Мендельсона нам заграють...
А він чекатиме лукаво,
допоки діти підростають.

* * *

Пташка твоєї долоні
злякано зачаїлась
в кубельці моєї руки,
навіть не ворухнеться,
голосу не подасть.

Скільки ж зазнати треба
розчарувань і болю,
скільки надій згубити,
щоб не впізнати одразу
гніздо, що давно чекає
свою неповторну пташку.

Скільки потрібно часу,
щоб назавжди щасливо
пульси наші з'єднались
і зазвучала пісня
довірою сильних долонь.

* * *

Наснилося,
що я повчав квітку,
коли їй цвісти,
сонечко — як йому світити,
найкращого друга —
з ким і про що співати.

Та одного дня
квітка не розкрила пелюсток,
сонечко не визирнуло з-за хмар,
а засмучений друг
не заспівав жодної пісні.

Я заплакав —
і прокинувся.
Сьогодні ж перепрошу всіх,
кому не давав бути собою.

* * *

Борису Канюці

Наше коло — останній редут.
Далі нікуди вже відступати.
Дні жорстокі й цинічні грядуть,
Їх гуртом лише можна здолати.

Наше коло — останній кордон,
за яким не пройти поодиноці.
Далі — випалений полігон,
де гарцюють “нові українці”.

Наше коло — остання з надій,
ніби човен у морі зловісім,
пліт хисткий для неринкових мрій
і куточок для вічної пісні.

Тут нас пресинг гризот облиша.
Друзі щирі тут вкотре зібрались.
Тут відновлює сили душа,
й ми навік молодими zostались.

Тут знаходить неложні слова
пізня вдячність своїм вчителям.
Тут живі ми, допоки жива
вірність незаплямованим дням.

* * *

Несподівані морози
не стільки дошкуляють,
скільки завдають прикрощів:
ходжу біля вуликів
у засніженому саду
і думаю про бджіл.
Тривожуся —
приклавши вуха до льотка,
вслухаюся в ледь чутне жебоніння.
Я для них, мабуть, як бог,
що існує поруч,
а допомогти нічим не може —
лише думає про них.

А для Того, що над нами,
певно, ми теж
як безпорадні в негоду бджоли.
Незримий, Він ходить поміж нас,
вслухається в ослаблі голоси,
жахається —
і нічим допомогти не може.

Та все-таки Він думає про нас...

* * *

Всі зустрічі вчасні.
Зумій лиш пізнати,
хто стрівся тобі на путі.
Зумій розрізнити облудливі шати
і перли душі золоті.

Не вір ні гримасі акторського болю,
ні надто веселим губам.
І сам не ховай під глуху парасолю
свій шал,
свій неспокій,
свій злам.

І лиш перед тим,
як навік розминуться,
вдивися у сповідь очей —
а може, ще вдасться
в цю мить повернутись
і стати пліч-о-пліч.
Ачей...

* * *

Дурненькі, юні — їхали у місто,
звідтіль везли додому шейки й твісти,
обчіпляні, неначе реп'яхами,
чужинськими нечулими словами,
і лицемірній моді на догоду
калічили свою наївну вроду.
Отрути на асфальті пригубили
і долу цвіт обпалений губили.
Зелене, недосвідчене пагіння —
повчали горем навчене коріння.
(Не відали, що спрагло із содому,
прозрілі, ще вергатимем додому,
й гіркими будуть ті вертання пізні
до слова чорноземного і пісні).

Село ж — оплот одвічний хлібороба —
повчання наші слухало спідлоба,
осудливо хитало головою
і вкотре залишалося собою.

* * *

Все менше важить досвід поколінь,
надбання роздумів, синці прозрінь.
Вчорашня істина сьогодні вже стара,
емоцій щирість — як бездарна гра.
Дратують висновки ошуканих батьків —
хоч стільки кожен з нас не так ступив,
нічого й власний досвід не навчив.

Вчорашні учні — нині вчителі —
ми ті ж сліпі, наївні і малі.
Хапаєм час за вислизаючу полу,
вдивляємося в завтрашню імлу.
Нічого не встигаєм до пуття
засвоїти на лекціях буття,
шукаємо в нащадків опертя.

Вони ж ідуть невдячні мимо нас.
У них свій сенс, своя мета, свій час,
свої проблеми, роздуми, синці,
птахи у небі, пір'я у руці,
життя — коротка незбагненна мить...

І те, що нині так мені болить,
прийдешнього нічого не навчить.

* * *

Сергієві Морозу

В ранковій тиші так далеко чути
самотні кроки й тихі голоси.
Хтось може доброзичливо гукнути,
і приязно йому відповіси.

А вийдеш необачно в день жорстокий,
в його стрімку, грімливу каламуть —
загубляться безслідно твої кроки
і голосу закличного не чуць.

Одвічний вибір: світ перекричати
чи слухати його у самоті,
на вогник почуттів серця збирати,
думок плекати зерна золоті.

Одвічний пошук приязного кола,
де все доречно: сум, веселий сміх,
де владарює пісня ясночола,
де кожен дослухається до всіх.

Одвічний жаль: в ранковому тумані
угадувати надвечірні сни,
дочасну втому і сивини ранні,
і запізніле почуття вини...

* * *

Оляні Руті

Розбити шкаралупу самоти,
втекти із зачарованого кола.
Нехай наосліп — але йти і йти.
І хоч не всі усміхнені довкола,
хоч світ недосконалий, часом — злий,
хоч песимісти заважають жити, —
розбити шкаралупу безнадій,
за шпичаками помічати квіти.
Так. І тісна, і душна дійсність ця.
Та скаржитись і скніти в ній — несила.
Розбити втому. Вийти із яйця.
Злетіти, гордо розпроставши крила.

* * *

Людина приборкала коня
і поклала на нього свою ношу.
Людина приманила пса,
і він стереже їй дім.
Вона улещає бджолу,
щоб дім став повною чашею.

Та людина не знає,
що кінь навчає її терпіння,
пес — вірності,
а бджола — працелюбства.

ВУЛИК

Будуєм вощину надій
на рамках натруджених днів,
шукаємо пахощі мрій
між росами сивих полів.

З-під рідного даху летить
так солодко в мареві чар.
Та чом все частіше гірчить
квіткових цілунків нектар?

Час-пасічник жде. Далєбі
відомо усе наперед.
Залишим одне по собі —
натхненної творчості мед.

Тож знову крізь втому встаєм
на вічну принаду квіток
і в колі пригаслих ведем
щасливий закличний танок.

СОНЕЧКО

Сміючись,
дорікаєш мені —
мовляв, такий гарячий,
що й неможливо стояти поруч.
І не здогадуєшся:
просто я запалююсь
од твого світіння.

ПОЕТ

Стежки, якими ти колись пройшов,
веселих не забули підошов,
Вербиченька і досі снить тобою,
яку погладив ніжно ти рукою.
Дзвінка луна над озером в гаю
повторює мелодію твою.

Та жоден з них в мить зустрічі не знав,
що словом ти їм вічність дарував.

* * *

У розмаїтті квітів
кожен бачить своє.
А я шукаю бджолу.

У хмільному квітнику жінок
кожен шукає найпривабливішу.
А я виглядаю бджолу.

У світі спокус і обов'язків
так хочеться нескінченного свята.
Та я вибираю вулик.

Бо бджола подарує і квітку, і небо.
А вулик відповідь на вічне —
навіщо живу?..

КАЧАНІВСЬКА АКВАРЕЛЬ

Дощ вийшов ще затемна на етюди.
Неспішним кроком шоркає в траві.
Щасливий шанс — не заважають люди,
і квіти не лякливі і живі.

І пустотлива пташка не посміє
на посміх взяти щирий образок.
Щасливий дощ — малює, як уміє,
кладає на землю за мазком мазок.

На листя, на ставки і на альтанку,
в якій чи Пан, чи легковажний Лель,
з дощем, мабуть, змагаючись із ранку,
вспівує щасливу акварель.

* * *

Десь в інших краях — перехожий,
у Фастові я — бджола.
Тут вулиця Буйка схожа
на тихий куточок села.

Тут вулиця — добрий вулик.
В одвічних турботах гуде
привітно — в якій ще із вулиць
в містах скажуть вам: “Добрий день!”

Я тут — хоч в літах і сивий —
усе ще хлопчисько малий,
якого зненацька впустили
в великий і дружний рій.

Бджолоїної мудрої суті
мене сивий майстер учив,
хоча на грімкім перепутті
я стільки уже розгубив.

Збігають роки за роками.
Науку пригадую ту
і ніжно люблю — до безтями —
бджолину сім'ю золоту.

То роздум про велич смерті,
то вітер, то тихі дощі.
І в пору, коли уперті
таранять шибки хрущі,
здаю слова привітні
і щирих чуттів тепло...

Біліє у місячнім світлі
бджолине моє село.

БАТЬКО

Пам'яті І. Ф. Кучинського

Відкидаю сніг від хати,
від сирих сирітських стін.
Відчуваю жар лопати,
що зігрів — навечно — Він.

Відкидаю холод втрати,
тоскний морок забуття.
Як змиритись, поєднати
лід життя й жар небуття?

Йтимуть роки — та ніколи
тут байдуже не пройду,
бо співають вічні бджоли
у засніженім саду.

Сонечка весна добавить —
де й подінеться той сніг.
Знову стільчик він поставить
біля вуликів своїх.

І складатиму екзамен.
І питатиму поради.
Зігріватиму руками
вічність зморених лопат...

* * *

Дмитрові Чередниченку

Учора я сумно поглянув на дерево,
і воно сумними очима
довго дивилось мені вслід.

Сьогодні я глянув на нього весело,
і дерево, як до давнього знайомого,
засміялося тихим шелестом листя.

Я приніс його ширий усміх
до принішклої квітки, —
і весь день зі звеселілої луки
линув пелюстковий сміх.

Тому я глибоко сховав свій сум,
щоб не ридав вітер,
не плакали хмари,
щоб усміхались одне одному люди,
вдячні деревам і квітам.

СНІТИНКА*

Об'єktiv озера
фотографує прибрані береги
і святково вдягнуті дерева,
що в тихий день бабиного літа
збралися щирою родиною
та й радяться,
як перебути зиму.

Липи збилися докупи,
горобина пишається намистом,
тополя стала позаду — бо найвища.
А сестрички-верби
низько схилились до води,
в останню мить поправляючи коси.

Гарно як!
Ото стати б поруч.
Та боюся
зіпсувати їм світлину...

* Озеро поблизу Фастова.

* * *

Нарешті доріс
до дідових окулярів.
Колись, було, одягав,
і перед очима туманився світ,
хиталась під ногами земля.
А нині,
коли букви розпливаються
навіть за витягнутих рук,
чіпляю їх на ніс
і вільно читаю дідові листи,
розумію
його поклик через роки,
недосяжний для гострозорої молодості.

* * *

Цей день впаде монеткою в метро
і, прогрімівши поїздом в тунелі,
непогамовний, ніби Фігаро,
засне навіки в зоряній постелі.

Цей день залишить відгомін ходи —
в одному серці чи в усьому світі.
Цей день залишить по собі сліди —
чи на сліпім піску, чи на граніті.

Візьме з собою — в Вічність понесе
дитячий сміх або відлуння бою.
Подивишся йому услід — і все.
І наодинці лишишся з собою.

* * *

*...я лиш інструмент,
в якому плачуть сні мого народу.*

Ліна Костенко

Життя моє не зміряне іще.
Зношу ще, може, не одну сорочку.
А поки між борщем і між дощем
дописую до нього по рядочку.

Замріяного серця метроном
виборсується із тенет підлоти,
щоб знову між псалмом і матюком
вплітати і свої наївні ноти.

Та надто вже поступливий, мабуть.
Такого кожен хоче осідлати.
То тут, то там заслинено сопуть
ті, що хотіли б на мені зіграти.

Та хай не заміряється ніхто —
не видавить із мене ані звуку.
Запам'ятайте — я не долото,
я одного лиш Майстра знаю руку...

* * *

Страх долаючи й слів олжу,
ніби грізного лева крізь ґрати,
роздивляємось смерть чужу
і вчимося самі вмирати.

Між печалі, надій, спокус
зупиняємось на одному:
як полегшити біль комусь
й непомітно піти самому...

* * *

Храми облич
стоять на підмурках душ.
В одних прочани дивуються:
звідки таке божественне світло?
Бундючна оздоба інших
вбиває найщирішу молитву.

...а найголовнішого не видно.

* * *

Світлій пам'яті батька

Ця ніч належить не мені,
проте і не мине без сліду.
І я на тихий поклик їду
на ще крилатому коні.
І я належу не собі,
і коника не підганяю —
він, мудрий, сам дорогу знає
назустріч радості й журбі.
Хто нас покликав і куди?
Хто ніч забрав, щоб повернути
те, що удруге не добути
у неба, у землі й води?
Хто нам заснути не дає?
Хто знову тихою ходою
йде поруч із конем і мною
і мовчки думає своє?
І не показує лице.
А я не смію зазирнути.
Боюсь впізнати і почути,
боюсь почути хоч слівце.
Ще й здогад мозок не обпік,
як хтось беззвучними губами
прошепотів: це він із вами
прийшов прощатися навік.
Я низько голову схилив.
Не треба. Хай назве світанок
того, хто в ніч цю наостанок
із нами був. Хто нас любив.

Ще з нами він. Ще ми із ним.
Ще прірва нас не розділяє,
і порожнеча ще не зяє
у нашім колі нетривкім.

Ця ніч безжальна в день стече.
Мовчи. Можливо, так і треба.
І кимось не підперте небо
ще важче ляже на плече.

НІЧНІ РОЗДУМИ

У сліпій метушні
 обпече усвідомлення мить:
Хтось змінити життя
 знову й знову дає нам нагоду.
Якщо ж творимо зло, —
 не кажімо, що знов не щастить
чи мені, чи тобі, чи йому,
 чи й усьому народу.

Хтось не перших веде нас.
 Бажає нам тільки добра.
Лиш прислухатись треба нам
 до співчутливого Нього.
Ми тут вперше.
 А сцена буття вже стара.
І мільярдами ніг
 збита в пил віковичний дорога.

Хтось втомився один
 через Вічність холодну брести.
Хтось на рівного в думці й звитязі
 усе ще чекає.
Та не можем до Нього ніяк дорости.
І, народжений з кожним,
 із кожним Він — вкотре — вмирає.

Зі знанням цим і важко, і легко мені.
Не впаду у зневірі
 і не зупинюсь в осторозі.
Хтось засвічує знову сигнальні вогні
на моїй неповторній —
 та пройденій Кимось — дорозі...

* * *

*Самому чудно. А де ж дітись?
Що діяти і що почать?
Людей і долю проклинать
Не варт, ей-богу. Як же жити...*

Т. Шевченко

Я вас люблю. Кохані, милі
розгублені брати мої, —
невже безрукі ми й безсилі,
невже одвічні солов'ї
своє назавжди одспівали
і не очікують весни?
Невже ми безголосі стали
і не натягнемо струни
на кобзі а чи на гітарі —
щоб крила пісні дати своїй?..
Невже сановному нездарі
одвічно працьовитий рій
підспівуватиме покірно
в тональності ля фальш мажор?
Невже нещиро і манірно
звучатиме мій рідний хор?

Я вас люблю. Не проклинаю
одвічну обережність душ.
Сказати правду? Сам не знаю,
почати з чого. І кому ж
довіriamo єдину долю
у поступу — не боротьбі.
Хоч на хресті надій і болю
так вірить хочеться собі...

* * *

Не віршував би я, кохана,
та у гарячі ночі й дні
чим полікую вічну рану,
яку ти завдала мені?

Повік не бавився б у рими,
та як інакше я утну —
як дїа, осені і зими
всуціль перетворю в весну?

Не став би я Пегаса пасти,
та в очі дивлячись твої,
хоч раз чи зміг би перекласти,
що нам співають солов'ї?..

* * *

Царівна-жабка
щовечора
довірливо й відважно
скидає для мене
таку зайву в розмові віч-на-віч
шкірку,
і, вкотре сліпнучи
від знайомої
та щоразу неповторної краси,
почуваюся
щасливим Іваном-царевичем,
який жахається тільки одного:
чим платитиме
за свій давній
необачний
постріл?..

* * *

В садку танок навскісного дощу.
І світ довкола весь такий щасливий.
Тебе сьогодні я не відпущу —
що дощ мені, коли я прагну зливи.

В душі зібралось стільки буйних хмар,
що іноді боюсь — не дам їм ладу.
Боюсь, що почуттів назрілий дар,
не сприйнятий, прорветься бунтом граду.

Боюсь, що парасолька самоти
тебе украде й назавжди сховає.
Так близько вже до сірої сльоти,
тож хай цей теплий дощ не ущухає.

І хай ця ніч ніколи не мине,
хай полива напівзасохлу мрію.
Послухай дощ — він виповість мене,
все скаже, що сказати я не вмію...

ОНУКА І БАБУСЯ

У вагоні електрички
всіх чудують і дивують.
Мов завзяті дві сестрички,
знай сміються і жартують.

Помилитися боюся:
схожі очі, ніс і губи.
Де онука, де бабуся —
ця бежжуба й та беззуба.

На щасливу мить зустрілись
юні літа й роки стерті.
Одне в одному відбилися
мить народження і смерті.

Мов прийдешне і минуле
дивляться у люстро пильно, —
чи про світ увесь забули,
чи шукають істин спільно.

Раптом — сміх. І знову тиша.
Тільки котить хвилі Лета.
Нескінченну повість пише
незнищенна естафета.

* * *

Коли довго не приходять натхнення,
не скаржусь на втому,
не міряю температуру
або артеріальний тиск,
не клену економічну кризу,
вічно роздратованого начальника,
постійні сварки сусідів за стіною
чи — боронь, Боже —
сумні очі коханої,
бо знаю:
це занедужала душа.

Вражена вірусом зневіри,
епідемією розгубленості
й хронічною хворобою байдужості,
вона заховалась подалі від світу,
заплющила очі,
як дитина, згорнувшись калачиком
і спить.

Тс-с-с!
Не будіть.
Хай присниться їй усмішка матусі,
повітряний змій у блакиті неба,
чарівна сопілка,
яку змайстрував добрий, веселий
безногий сусід.

Хай пригадається велосипед однокласника,
на якому по черзі їздила вся вулиця,
неповторна ніч після випускного вечора
і перший прочитаний коханій вірш.
Хай душа пройде стежками,
де їй було сонячно,
де щирі поривання
зустрічали приязні усмішки,
де хотілося співати
і любити людей.
І тоді вона прокинеться,
зцілена натхненним здогадом:
довкола нас не вороги,
а притомлені й безпорадні душі.

* * *

Все довкола нагадує тебе.

Вуста в жінки навпроти
схожі з твоїми.

Голос за спиною
змушує озирнутись.

У цієї дівчини
твоя енергійна хода.

А ось — втім, таке неможливо —
бо очі твої... у світі
більше таких нема.

І все ж ти присутня усюди —
усе розмаїте жіноцтво
взяло у тебе по крихті,
щоб кожної миті вертати
кохану мені по частинці.

Хоч сума частинок
повік не складе одне ціле —
єдину Тебе.

* * *

Запитайте в мовчазного солов'я,
чом він співом не бентежить тишу,
й, може, він підкаже, чому я
струн торкаюсь рідше і скупіше.

Може, зрозумієте, чому
в клопотах кохана солов'їха
рідше усміхається йому,
не підспівує замріяно і тихо.

Може, загартуєте в собі
всеперемагаючу потребу
не змовкати в сумі і журбі,
усміхатись пташці,
людям,
небу.

* * *

Підстаркуватий вірш зустрів самотню риму
і ввічливо сказав: — Благаю, не спішіть!
Я довго Вас шукав, не пробігайте мимо,
я враз Вас покохав, без Вас мені не жить.

А рима — стать слабка, куди їй, ніжній, дітись,
спитала б хоч себе: її вірш — не її..
Та треба врешті-решт до когось притулитись —
до мужнього плеча, до друга, до сім'ї.

Та мужнього плеча не вийшло — річ знайома.
Та вірш злетіти ввись не зміг чи й не схотів.
І риму, мов рабу, весь час тримає вдома,
нікуди не пуска від віника й борщів.

Усе неначе є. Добром набита хата.
Та їй добро гірчить, і хата — мов тюрма.
Зарозумілий вірш, нахабні віршенята.
Є проза сірих днів. Поезії ж нема.

ФІЛОСОФІЧНЕ

Життя — надзвичайно цікавий процес.
В нім поруч бездари й таланти.
На кожного Пушкіна є свій Дантес,
а на Беатріче — свій Данте.

Для пташки — гніздо, і сідло — для коня.
До пляшки завжди є охочі.
На кожному калюжу знайдеться свиня.
На успіхи — заздрісні очі.

В житті усе поруч — крутість й тюрма,
Терещенко й жадібний Плюшкін...
Якщо, скажеш, в тебе Дантеса нема, —
спи далі: ти, друже, не Пушкін.

* * *

Затиснутий тілами у вагоні метро,
немов стою у велетенському хорі,
що виконує реквієм, —
співає зосереджено,
з почуттям,
але мовчки,
лише то тут, то там,
дисонуючи,
щось жебонять окремі солісти.

У вагоні чомусь темно,
і лише ліхтарі тунелю
час від часу вихоплюють
напружені в німому крику обличчя.
Примружені очі,
зціплені зуби,
випнуті лікті —
мовчимо,
лише диктор час від часу
оголошує
наступну частину реквієму.

Мовчимо —
уже накричались,
вихлюпнули наболіле,
а на нове немає слів,

немає натхнення,
своєї мелодії.
Чуже ж співати набридло.

Мовчить мій хор
Понуро мовчить.
Похмуро мовчить.
Грізно мовчить.

Лише белебенять щось
невгамовні солісти.

* * *

Перед дзеркалом
прозрілої зрілості
з іронічним посміхом
малюю собі вуса,
вмочаючи палець у сажу
охололої ватри рожевих сподівань
і наївних поривань.

Досить.
У бездумному світі серйозних дурниць
і божевільних самокатувань,
на кону бездарного прем'єрства,
деспотичної режисури
і пихатих рецензентів
краще бути блазнем.

Блукати, де заманеться,
співати, як на душу ляже,
і колисати немовля думки,
до якої
колись дослухатимуться й королі.

* * *

*Я написав на піску
ім'я коханої..*

Едмунд Спенсер

Увічнити ходу твою легку
не вдасться спочутливому піску.
Ревнива хвиля берег враз покриє
і нетривкі сліди безжально змиє.

Ввійшла ти в море — досконале тіло
воно, як вмільий скульптор, відтворило.
Та щойно ти ступила із води —
вона тебе забула назавжди.

Принишклий сад твій сміх не раз ловив,
повторює луна дзвінкий твій спів.
Та голос твій — як тільки відлунає —
чи хоч один листок в гаю згадає?

Що гарна ти — відомо всім довкола.
Але не скажуть це ні ліс, ні поле.
Усе — земля, і небо, і вода —
твою красу безмовно спогляда.

Та з-поміж всіх про тебе тільки я
повідую вікам, любов моя.

* * *

А час за ним не встигав,
накульгував десь позаду,
хапав за штани реп'ярами
вчорашніх газетних новин,
спокуси пропонував,
плітки підсилав і зраду
і гнівався до безтями,
що йшов далі з піснею він.

А час любив мовчазних,
обачних і обережних,
улесливих, в міру грішних,
похилених перед ним.
Тож дратував його сміх
того, хто йшов незалежно
і пестив розквіті вишні,
і сипав суцвіття рим.

А той, хто йшов і співав,
ні з ким не збирався змагатись —
протягував приязно руку
усім, що човпли чобітьми.
І лиш за одним жалкував,
що важче стає встигати
нести у світ науку,
як людям ставати Людьми.

А час не встигав за ним...

* * *

Де вимикач
і та рука всевладна,
що на магічнім світлофорі
запалює нам почергово
зелений — молодість — летить вперед,
дні не лічять
і смолоскипи-ночі
обачності водою не гасять,
а потім жовтий — зрілість — пригальмує,
довкола озирнись,
і перші втрати —
ілюзій, друзів, сил і часу —
в обличчя вдарять вітром крижаним.

І знаєш вже:
ось-ось червоне світло
засліпить очі і паралізує
потребу руху, думку і бажання,
а втім, бажання довго не віщувають —
от лиш все більше не стачає часу,
і, заздрісно накульгуючи, старість
за ними безнадійно не встигає
і мовчки спогляда на перехресті,
як на зелене світло мчать наївні,
ті, що не знають та й не хочуть знати
про руку усевладну й вимикач,
що на одвічнім світлофорі
запалює нам почергово
зелений,
жовтий...

* * *

Кожен ранок нам дає надію.
Кожен вечір віру убива.
Ніч нам вкотре повертає мрію,
сокровенні почуття й слова.

Ми щодня народжуємося знову
і зі згаслим помираєм днем.
То ведем із вічністю розмову,
то у миті позички берем.

Та борги повік нам не віддати.
Та віки мовчать — що ми для них?..
Все нові й нові хороним дати
і чекаєм ранків рятівних.

* * *

Травневі сірі непогожі дні.
Десь сонце заклопотане блукає.
А вишня — мов дівча на виданні —
на його теплу усмішку чекає.

Красуня світлокоса на порі
цвітінням ніжних сподівань облита.
Та час сплива, а бджілки-поштарі
все не несуть записочок від літа.

Їй знову дощ нашпигує плітки.
Вона лиш поведе плечем: “Не треба!”
І губить,
 губить,
 губить пелюстки,
і дивиться, і дивиться у небо...

БІОГРАФІЯ

Котилось яблучко зелене,
раділо сонцю і траві,
і хтось казав, як і про мене,
гарячого, безцеремонно:
“У нього вітер в голові”.

Котило яблучко червоне
жагу спізнати цілий світ.
Довкола кепкували крони.
А ми з ним: “Не забудь, — твердили, —
якого дерева ти плід”.

Котилось визріле. Губило
своє насіння в чорнозем.
Сади розквітлі не лічило,
зі мною тихо говорило —
відкіль прийшли,
куди підем...

ІВАН ОПІЄНКО

Слабкі будують храми в небі.
До неба тягнуться малі,
згубивши істину в золі,
все моляться в палкій потребі
знайти опору на землі.

Нащадки каїнів і хамів,
що небо узяли на сміх,
прибрали сан божків земних, —
привласнили і святість храмів,
блязнують і гендлюють в них.

І тільки велетні єднають
земне й небесне. Між облуд
не стогнуть, і не проклинають,
і, зцілюючи нас, лишають
високу честь, свідомий труд.

БІЙ ГЛАДІАТОРІВ

Ми вільними були ще вчора вранці,
безжурними — я і сусіда мій.
Та ворог нас здолав. І ось ми — бранці.
Й когось із нас чека останній бій.

Ми ладили — сирійці й єгиптяни.
Та недруг вдарив з півночі лихий.
І ось тепер на нас бряжчать кайдани.
Й когось із нас чека останній бій.

Хоч здавна наша зброя — серп і рало,
та меч далеко відкладать не смій! —
батьки нас вчили. Видно, вчили мало.
Й когось із нас чека останній бій.

Спізніле каяття. Жорстокі муки:
не ворог він мені — суперник мій!
Що ж — винен сам. Мечі нам тицьнуть в руки,
й когось із нас чека останній бій.

Та донечка моя його кохає.
Він красень — єгиптянин молодий.
Він прагне волі. Жити він жадає!
Підставляю груди.

Бій останній — мій...

* * *

Кохана,
ми розмовляємо
через ретранслятор юності —
чарівне дзеркало,
що розгладжує зморшки,
повертає голосам п'янку дзвінкість,
в якому й випадковий солодкий доторк
триває вічність.

У гарячих похапливих ночей
пам'ять коротка,
що, мов у нетривкому калейдоскопі,
не лишає навіть споминів облич,
а найдовший цілунок
встигає стати обтяжливим
буденним обов'язком.

У нашої ноші легкі крила.
Перемовляємось очима.
Доторкаємося серцями.
Мила.

* * *

Сором'язлива квітка,
що цвіте вночі
й поспішно стулює пелюстки
з першими променями сонця,

нецілована жінка,
що сама себе переконала
у власній незугарності
й сумно бреде байдужою вулицею,

похнюплена країна,
що ніяк не повірить
у свою красу і силу, —

як багато у нас можливостей
стати щасливими!..

* * *

Наївні хрущі,
яких нічого не навчив
технічний прогрес,
стукають і стукають
упертими лобами
в твоє вікно.

А я вже навчений —
хоч видавай диплом
про засвоєння науки обачності:
байдуже проходжу
повз твоє звабливе світло,
та іноді невимовно заздрю
наївним хрущам,
які ще здатні
робити прекрасні дурниці.

БДЖОЛИНА НАУКА

Коли необачно зженеш
із квітки бджілку,
вона поступиться —
місця під сонцем вистачить всім.

Коли нерозумно заважатимеш
бджілці трудитись,
вона нагадає —
Господь їй дав жало.

Коли безцеремонно полізеш
до бджоли у вулик, —
за неї вступиться
увесь бджолиний народ.

* * *

Він шукає опори в ненадійному світі,
чекає дарунка долі,
сподівається на доброго дядечка.
Я збираю докупи
бездумно розкидане каміння
і на підмурку вічної душі
будую надійний дім.

Може, тому
навколо нього
товчуться одні завидющі плаксії,
а поруч зі мною
незнайомий ще вчора чоловік
постукує веселою кельмою.

І дім росте...

МОНОЛОГИ БОГДАНА ХМЕЛЯ

1. ПЛАЧ НАД ІВАНОМ ГАНЖЕЮ

Чи кінь спіткнувся, чи рука втомилась —
без вершника із бою вибіг кінь.
Зажурено тополя похилилась,
пилявське поле вкрила чорна тїнь.
Не ти завдав останнього удару.
Сочиться потолочена трава...
Ой рано ти спочити ліг, косарю, —
ще тільки починаються жнива.

Ще тільки ми налаштували коси,
ще тільки згуртували трударів
і перші лиш омріяні покоси
поклали на п'янку стерню ланів.
Та голову тобі вже не підняти,
і сонце не для тебе вже зійде.
Полковнику, полковнику, мій брате, —
хто уманців до бою поведе?

Бенкет кривавий, і незвані гості,
і дзвін шабель в шаленому танку.
З ким гнати зайд до Львова і Замостя?
З ким Бродів чашу випити гірку?
Шлях нелегкий до волі і достатку.
А скільки сліпоти і глупоти!
Полковнику, полковнику, мій батьку,
навчи, як довге поле перейти.

Вважають бидлом нас пани лукаві,
та ми — народ, ми — горді козаки.
Ми на поля від Січі до Варшави
виводим вправних косарів полки.

Ніколи й найслухнянішим не пізно
із ший затерплх скинути ярмо.
Сміливий ворог, коли ми — нарізно.
Нахабне панство, коли ми — спимо.
Прощай, козаче. А я далі йтиму,
соратників своїх переживу.
Полковнику, полковнику, мій сину,
кому віддам у спадок булаву?..

2. ОСТАННІЙ МОНОЛОГ

Колись мене судитиме нащадок
і в енциклопедичній правоті
або категоричній простоті
все пригадає: небагатий спадок,
не ті здобутки й підсумки не ті.
Все ревно зважить — задуми і справи,
приміряє до зросту булаву
і дорікне суворо й нелукаво
за вчасно не підкорену Варшаву,
за недоречно знайдену Москву.
Гай-гай, нащадку, — як тобі там просто.
Відомо, хто є недруг і хто друг.
Без остраху проходить полем плуг,
де ляхи нас обсіли, як короста,
де тільки й правди, що Великий Луг.
Де у неволі кримській чи турецькій
страждають бранці, тисячі дівчат.
Де душно православній вірі грецькій,
й відступник, свій, Ярема Вишневецький —
гонитель найзапекліший і кат.

Я знаю — буде і в твоєму часі
немало яничарів і панів.
Та ти ж нащадок славних козаків,
грози всіх зайд, що до чужого ласі, —
невже ти ці уроки не завчив?
Невже в тім майбутті, яким ми снили,
народ наш не позбудеться ярем?
Невже покірно ви чуби схилили?
Невже здобутки наші розгубили,
і ми даремно голови кладемо?!

На зламанім гіллі не буде плоду.
Хто гідність втратив, той навік васал.
Тим, хто себе в холопи записав,
в борні не завойовану свободу
ще жодний не давав універсал.
Я помилявся. Визнаю провину
свою перед Всевишнім і людьми.
Та понад все любив я Україну.
Зумій і ти, мій нерозумний сину,
зробити стільки, як зробили ми.

ЛИТВА

А нам казали: мовчазна вона.
Та ми давно упевнились — співуча.
До нас її окрилена *daina*
з-над Нямунаса дзвінко долина,
віддунюючи на Дніпрових кручах.

Нашіптували, що вона сувора
і що надміру серце в ній тверде.
Та хто пізнав на світі стільки горя,
той, як рибалка в хижій пащі моря,
суворо й твердо човен свій веде.

А нам казали, що вона маленька.
Та нині знаєм ми, яка в ній сила,
бо і не раз долала воріженька,
і, як безмірно щедра, мудра ненька,
сусідів

не дорослих ще
учила.

А нам казали...
А ми й перестали
вслухатися в облудливі слова —
бо ж на плечах і в нас є голова.
У ній ми друга вірного надбали
з ім'ям і ніжним, й гордим — *Lietuva*.

* * *

Осіннім яблуком впаду до твоїх ніг,
ледь чутним скриком попрощаюся із літом,
скажу все те, що за тепла не встиг,
не виповів листком, веселим цвітом.

Осіннім вітром припаду до ніг твоїх,
губами спрагло розшнурую черевичка.
Всю ласку вихлюпну, яку не смів, не зміг
віддати там, де панувала звичка.

Осіннім спомином до ніг твоїх впаду,
останнім сміхом і останньою журою.
Відгомону. Відмрію. Перейду.
Й до вічності полину із тобою.

* * *

В цей світанковий дощ
вдячно хиляться віти
і губами листків теплі струмені п'ють.
В цей світанковий дощ умиваються квіти,
що рум'янцем палким до усіх розцвітуть.

У цей лагідний дощ зачудований вітер
у кущах десь припишк —
не шумить, не гуде.
Довгі вуса свої житній колос не витер,
щось мугиче під ніс, тихо полем бредє.

У цей сонячний дощ наливається літо
вічним соком буття — запашним і терпким.
В ніжній млості серцець зачинаються діти,
довго хочеться жити, довго бути молодим.

Цей світанковий дощ
гасить свічечки-зорі
до нових молитов і розчулених прощ.
І єднає весь світ у довершенім хорі
самоук-диригент, доброзичливий дощ.

* * *

— “Христос воскрес!”

— “Воістину воскрес!” —
вітаються на кладовищі люди.
Немає див, їх убива прогрес.
Та це — було, і є, і завжди буде.

Півсвіту снігом взимку замело,
та воскресає все довкола знову.
Збирається на проводи село,
на ширу і неголосну розмову.

Стоять погожі, богодані дні,
і як пташиний ключ додому лине, —
збирається святково до рідні
розкидана і спрагла Україна.

Збирається, іще стає крил
на вічний голос роду долетіти,
подумати над тишею могил,
про сокровенне тут погомоніти.

Між негараздів і дрібних незгод,
коли в безвірі тануть наші сили,
можливо, нас зберуть-таки в народ
свята земля і батьківські могили.

СПІВАЮТЬ “ЧУМАКИ”

Риплять вози в столичному метро,
і сиплеться гаряча сіль на шпали.
І лине пісня, як колись співали,
йдучи крізь степ, минаючи Дніпро.

Лунає спів під кам'яним склепінням,
у стіни гупають важкі слова.
Вчувається — за овидом осіннім
ридає-квилить чайка степова.

І слухають сучасні печеніги
праголоси, праспів, прадавнину.
І тане під солоним сонцем крига,
з ярма звільнивши душу не одну.

Братове-чумаченьки! В час негоди
кому стогнати — нам своє робить.
Нести в серцях пісенний світ свободи
і охололих співом запалить.

Ми скінчим пісню, цувохнем батогами,
зітремо піт — де й дінеться журба.
І ескалатором піде за нами
до світла

вже народ,
а не юрба.

* * *

Скільки ранків до нас усміхалось,
скільки хмурилось вечорів...
Починалось життя,
здавалось —
світ обійми до нас розкрив.

Скільки мрій чули приязні зорі,
але й скільки, ламаючи крок,
ми стрічали в людському хорі
злих галактик і чорних дірок.

Сиві вже, та усе ще — діти,
ми второпати не могли,
бути як — чи й собі зчорніти,
чи світити комусь з імлі.

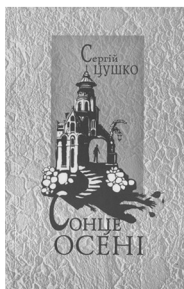
Ось і вечір жертовно згорає.
Час визбирувати камінці.
Зірку в натовпі хмурім шукаю,
грію свічку тремку в руці...

Зі збірки

*Сонце
осені*

2010

СЛОВА

Ну, що б, здавалося, слова...

Т. Шевченко

Що голосніше — до нестями,
то імовірніш загублю...
Не вчаться перед дзеркалами
праінстинктивного “люблю”.

Науку болю вчить віками
бездумна сила молода.
І в далеч незворотну: “Мамо!” —
все глибше в душу запада.

Дід сивий і мала дитина —
ведем свій неповторний шлях.
І заповітне “Батьківщина”
ховаєм глибоко в серцях.

Так. Є вони. Їх небагато.
І особливі в них права.
І, як незаймані дівчата,
між нас живуть святі слова.

Із ними, мабуть, вмерти можна.
Та краще — жити. Й кожний день
нести їх щиро і неложно
в одвічну працю, шал пісень.

МАЙСТЕР

Михайлові Горловому

Розімну, як глину, слово,
видобуду з нього душу.
До зерна, першооснови
я дістатись вкотре мушу.

Розігрію словом глину,
дам душі крилатій тіло,
щоб зі світом безупинно
форми й звуки говорили.

Світ холодний рознуртую,
розбуджу людей поснулих.
Мову предків хай почують —
ту, що зрадили, забули.

Хай самі себе пізнають
в гордих — богорівних — злетах,
знайдуть у собі й плакають
сутність Майстра і Поета.

* * *

Не бійся людини,
що несе поклажу,
не бійся задуманої
або оточеної дітьми —
остерігайся самого себе,
якщо в тебе порожні
руки,
душа,
серце.

* * *

рушники запеклись...
Тарас Мельничук

То не святкові барви
червоних і чорних ниток.
Це — кров голкою сколотого полотна
і почорнілі синці
його щасливого плачу.

Мистецтво — страждання...

* * *

Марії Павілоненє

Ми живемо водночас усюди:
там, де в цю мить п'ємо вино
або пишемо лист,
у споминах тих,
з ким пили вино вчора
і хто виглядатиме листа завтра.
Ми жили вже тоді,
коли довкола чекали
нашого народження,
й житимемо доти,
доки нас оберігатиме
від тліну забуття
хоча б одна приязна згадка.

І тому дати народження й смерті —
проста умовність,
непорозуміння.
Й тому, спілкуючись із друзями,
цілуючи кохану,
пишучи листи й вірші,
ми даруємо Вічність комусь
і п'ємо її живої води навзаєм.

* * *

Ми — стеля для своїх дітей,
а може — клітка.

Власне, перепона.

І кожне з них — маленький Прометей,
що вирватися хоче із полону
одноманітних буднів, із нудьги,
обмеженості тих, що перед ними,
у кого в серці вже нема снаги
злітати ввись, розтоплювати зими,
хто сам бунтівником в дитинстві був,
спізнати прагнув світ за видноколом,
та поклик мрій і смак бажань забув
і став, як всі, натоптувати воло.
Тож в інкубаторі глухих бабусь і мам,
в концтаборі виховників незрячих
дитинство знов і знов гука: “Я сам!”
і протестує, і невтішно плаче.

Ступити б їм назустріч хоч би крок,
злетіти разом з ними до зірок...
Та нам вертатися в дитинство лінь,
на метушню розтринькуємо сили.
Над нами — стеля попередніх поколінь,
що над собою стелю не пробили...

* * *

Іди, акторе. Зал чекає.
Ти цю стежину вибрав сам.
Та знай: глядач не вибачає
юродства і дешевих драм.

Він твій суддя і твій верховник,
твоеї слави кредитор,
твій співрозмовник, твій обмовник.
Ти ж — гладіатор. Ти — актор.

Це він тримає антрепризу.
Життя чекаючи від гри,
опустить палець свій донизу
або підніме догори.

Він може все. Злетіти в небо,
упасти мертвий на пісок —
з тобою. Він іде на тебе,
в руці зіжмакавши квіток.

Ти з ним у вічному двобої,
та він — твій вірний побратим,
як стане — хоч на мить — тобою,
а ти, натхненний, станеш ним.

Іди, акторе, зал чекає...

* * *

Носимо в собі океан доброти.
Переповнені по вінця,
бува, недоречно вихлюпуємо його
на зустрічних,
що або носять в собі брилу льоду,
або, мов розпечені сковорідки,
спалахують вибухом пари.
Тож мимоволі
гамуємо хвилі,
прямуємо в пустелю самотності,
плекаємо в ній оазу надій,
що колись-таки
забреде туди
хоч одна
спрагла
душа.

* * *

Метеликові тижні
мерехтливо пролітають
мимо невправних рук,
та лиш інколи,
спіймані сачком трудолюбства
і пришпилені булавкою натхнення,
лишають яскраві зарубки
в незворушних календарях.

Мільярдами піщинок
можна заповнити безліч годинників
і обставити ними виднокрай —
нехай шелестять.
Може, хоч так біль проминання
спонукатиме лишитись у часі
неповторним метеликом емоцій
або зарубками мозолястих думок.

**НА МОТИВ
ВЛАДИСЛАВА ХОДАСЕВИЧА**

Життя наприкінці здається
в нікуди шляхом без мети:
сам щезнеш, тліном обернеться
все, що ти зводив і ростив.

— Навіщо жив? — себе питаєш.—
Куди безслідно час спливає?..
Та враз, як вперше, помічаєш
на вічність явлені права.

До сонця рветься бадилинка,
здіймає з тіну в небо плід.
Вслухається у себе жінка,
в майбутній, безкінечний світ.

* * *

Оманлива ранкова прохолода
не радує ні лан, ні млявий бір.
Очікує зіщулена природа,
як знову вийде сонце-рекетир,
розпалить свою ватру на півнеба,
ним, як крутій Хрещатиком, пройде.
О господи! Так дощику всім треба.
А він десь в Португалії іде.

Як повернути дощик, наздогнати,
наш, український, з-за Дніпра-ріки?
Пішов він долі кращої шукати
в холодний світ, як наші земляки.
Питаючи в чужих ланів роботу,
зросивши їх струмками поту й сліз,
поніс на посміх наддеснянську цноту
і працелюбство з-над Дністра поніс...

Коли усе зволожено й полито,
що аж річки виходять з берегів,
побачить дощ вві сні полтавське жито
і лан, що в спеку голову схилив,
і сонце, що хизується в галопі,
й зіщулені дерева і кущі,
що мовчки наслухають, як в Європі
ідуть приватизовані дощі.

* * *

Батьку! Чуєш?
Ця проклята війна
пережила тебе.
Вона, хизуючись,
святкує дні народжень,
збирає довкола свого трону
почет сивих
недовбитих нею лицарів.

Батьку! Чуєш?
Недоумкуваті генерали
заграють із нею,
один з-перед одного
вихваляються брязкальцями орденів
і кидають в ненаситну пашу
все нових
ошуканих новобранців.

Батьку! Чуєш?!
Якщо вона — смерть,
невже й у вашому
несхоллому потойбіччі
не знайдеться великого воїна
і несхибної кулі,
щоб убити її
задя безсмертного життя?..

* * *

Я — сірник у коробці свого покоління,
що гримить у кишені часу.
Мить настане й мого горіння,
спалахну колись і погасну.

У нестерпнім поєднанні щастя і болю,
в усвідомленні дива: жити,
і зчорнівши, подякую долі
за дарунок і присуд — горіти.

За можливість осяяти морок нечулий,
відшукати в нім рідні душі,
відігріти тих, що поснули,
що принижені, що байдужі.

Відзорівши, до Бога злетіти,
естафету лишити — вогонь.
З небуття до живих світити
з-між Його сторожких долонь.

* * *

На світлинах —
навіть тих, де я один —
завжди багатолюдно.
Там є — хоч вам і не видно —
той, хто натискав кнопку,
хто гукав мені: *чі-і-із!*
і хто хотів забігти ззаду
й наставити пальцями різки.
Там є моя кохана,
про яку в цю мить думав,
і друг дитинства.
Там є мої мама й тато,
дідусь і бабуня
й увесь мій рід,
бо чи міг би я стати перед об'єктивом,
усміхатися вам
і всьому світу,
якби в ньому
не було хоч одного з них.

А ви кажете — самотня постать...

* * *

Завжди ходимо навпрошки,
та бездарно марнуємо час.
Ніби прірва — позаду віки,
пасма вічності — спереду нас.

Безліч кроків лунало до нас,
після — безліч ходу розпочнуть.
А сьогодні збігає наш час,
наш короткий, як спалах, маршрут.

Між смертей і мажорних зачатъ
на крижині крихкій пливемо.
Марно предки услід нам кричать.
Ми даремно відлуння ждемо...

ЧАС

(ілюзії)

Якщо небо захмарене
і сонячний годинник не працює —
може, й час зупинився?

Коли останні піщинки —
і кожна золота...
А можна —
я почну все спочатку?..

Зламався будильник.
Майстер щось у ньому замінить,
і годинник знову оживе.
А хто мені поверне матусю?..

БІЛЯ КНИЖКОВОЇ ПОЛИЦІ

Дон Кіхоти сидять без роботи,
в бізнесмени пішли Санчо Панси,
в охоронцях тепер Ланцелоти,
Попелюшки співають романси
у підземному переході,
де на Принца чекати годі,
а Ассоль подалась у Європу
за омріяними парусами
й під червоними ліхтарями
на доляри розмінює цноту...

* * *

Завше пильнує,
щоб хтось не перейшов дорогу
з порожнім відром.
А сам із пустою душею
усе життя застуге світ іншим.

* * *

Осінні вітражі на сітках огорожі —
зупинений на мить листків прощальний лет.
Стоять останні дні усміхнено-погожі —
той усміх бачать лиш дитина і поет.

В духмяному саду просвітлені дерева
задумались про щось в мить спогадів чи мрій.
Вслухаються, як кров прозоро-кришталева
холоне і згуса у гілочці тремкій.

Холонуть небеса і сонце вичахає,
остуджена роса сивіє на траві.
Здається, навіть час поволі загусає,
допоки загудуть органи вітрові.

Тоді враз оживе листкова партитура,
і заспіває сад під музику небес,
і крижаних вітрів висока теситура
з-за річки донесе уривки зимніх мес.

* * *

*Маю по всьому вирій —
стежечку до села.*

Павло Гірник

Стежка веде не до битого шляху,
щоб розчинитись у ньому:
всі — тріумфатори і невдахи —
нею вертають додому.

Щоб похвалитись чи повинитись,
вкотре набратися сили,
з напівзабутим дитинством зустрітись
і уклонитись могилам.

Всі розпорошені мрії і втрати,
втому, розчарування
знову несемо до рідної хати
з думкою — чи не востаннє?..

...Море величне гірко зітхає,
марить у снах дитинно,
подумки стежкою річки вертає —
стати струмком на хвилину.

ПОЕЗІЯ

Якщо я заплачу,
це нікого не зворушить:
мій сум на тлі безлічі інших —
усього лиш рядок
у вечірніх новинах.

Якщо засміюсь,
це лишень роздратує
і хронічних невдах,
і зосереджених пошуковців
птаха удачі.

І хоч своя туга буває
більша за Тихий океан,
а радість — вища Евересту,
всяк довкруг потребує,
щоб почули спершу його.

А поет у цій черзі
завше останній...

ПАСІЧНИК

Коли негода
не пускає бджіл у поле,
винним почуваюсь я.
Коли меду на стільниках
мало й для них,—
ховаю ложку якнайдалі.

Якщо з вулика
втікає рій,
картаю тільки себе.

Як важко
бути президентом
бджолої держави!

* * *

Останній сніг на перший сніг не схожий,
він жовтолиций, хворий і сумний.
Йому вже і мороз не помічний,
тим більше — день привітний і погожий.

Підмоги з неба вже він не чекає.
І сонечко йому — мов ніж у бік.
Неговіркий, похмурий чоловік —
у яр струмочком-спомином стікає.

Та пролісок, що ніжно так біліє,
до нього притулився і затих.
І він його поміж долонь шорстких,
як дитинча, в морозну ніч зігріє.

* * *

Молитви ми даремно шлем уклінні,
даремно озираємось в минуле:
Месії є у кожному поколінні —
аби лиш помічали їх і чули.

Бо кожен зустрічав свого Ісуса,
бо у житті земному ми з Ним рівні.
І вже над кожним Вищий суд відбувся,
і кожному співали треті півні.

Тому вдивляймося зустрічним в очі,
та не у храмі визираймо Бога —
живуть між нас Його слова пророчі,
а церква лиш нагадує про Нього.

* * *

Не пояснюй собі нічого,
інших не переконуй все.
Скаже хтось: все в руках у Бога,
хтось: випадок усім порядкує.

Хмарка в небі — Господня воля?
випадковість сліпа, примхлива?..
Пропливе, не зросивши поля,
чи проллється дощем щасливо?

Камінь, свідок віків проминутих —
вдалий жереб? Господня милість?
Та чи любить життя він дужче,
аніж крапля, що впала й розбилась?..

ТВОРЧА КРИЗА

Коли постійно крутяться у мізку
крикливі алгоритми суєти,
поезія бере свою валізку
і менестрелем йде собі в світи.
Та ми й жалю не відаєм за нею,
не знаючи, що втратили — усе.
Нас перекотиполом у Помпею
сліпого самоспалення несе.
Плебеї в безголосім ницім хорі —
то молилось, то гнемо матюки,
уже і не соромимось в покорі
простягнутої за шматком руки.
В вінку терновім віщої Кассандри
все далі від маразмів і ковбас
поезія веде печальні мандри,
і плаче, й гнівно молиться за нас.
Її не змусять на коліна стати —
й за ґратами відстоює своє.
Поезія не вміє подавати —
усю себе до крихти віддає.
Зневажена засліпленими нами,
проміняна знов на пусті плітки —
приходить до нас потайки ночами,
як ліки, несучи святі рядки.

**ЧИТАЮЧИ
ВАСИЛЯ ГОЛОБОРОДЬКА**

Рідна школа —
ядерний реактор —
щотравня щедро викидає нукліди,
які розлітаються у світ,
позначаючи свій шлях
то яскравим, то ледь помітним
світінням напіврозпаду
отриманих перед вильотом знань,
і або стають мирним атомом,
або тихо дотлівають
у безплідному самоспаленні.

Та, даючи дзвінкий струм,
обертаючи вали двигунів,
освітляючи довкола світ
або ледь жевріючи
на звалищі буття,
вони щемко озираються
на щасливе укриття свого дитинства
і благають долю,
щоб воно не стало
мертвим саркофагом
напівзабутих
несхололих
мрій.

* * *

Ніні Демченко

Вона розмовляє сама із собою,
щоб розігнати тишу,
і, обнімаючись із самотою,
вірші пронизливі пише.

У неї давно вже ілюзій немає,
що її світ почує.
Лиш самота цих рядків чекає,
днює із ними й ночує.

А світ оступається знову і знову,
бреше, краде, метушиться,
вірить все важче щирому слову
і самоти боїться.

* * *

Вхоплюсь за соломиночку мобільника —
ти де?! Шмагає вітер сльотяний.
Сюди — в хистку невпевненість вітрильника,
в мою самотність руку простягни.

Все меншає і меншає відважності.
Здається — всі страйкують маяки.
Чомусь ти все за зоною досяжності,
і в трубці лиш гудки, гудки, гудки...

В цю мить мені б надії хоч скориночку —
я вистою, лишуся на плаву!
Тримаю стільникову соломиночку,
тримаюся й на голос твій пливу...

* * *

Ця жінка — як осінній сад
у чарівній природній позолоті.
В її поставі, усмішці і цноті
нема ні недоречностей, ні вад.

Їй не страшні пересуди свічад
і вже помітне пригасання плоті —
вона привітно світиться в щедроті,
як виплеканий сонцем виноград.

О зрілості невичахла пора!
Тебе оцінить серце, а не око.
І не потрібна вже ніяка гра
там, де є сутність — чиста і глибока...

* * *

Заздрю —
квіточці, бо мені так не цвісти,
пташці, бо так високо не злечу,
сонцю, бо так усіх не зігрію.

Дякую,
бо квіточка цвіте без погорди,
пташка позирає не звисока,
а сонце нічого не вимагає взамін.

Люблю,
бо квітка, як і я, має вразливу душу,
пташку може збити всякий дурень,
а сонце потерпає од заздрісних хмар.

* * *

Де й ділася та крига, що недавно
тримала у лабетах тиху річку:
пригріло сонце — й вільно, безугодно
несе вона удаль свою водичку.

Як їй пасує зелені оздоба
тих верб, що над водою мов послули!
Брижами річка смішно морщить лоба,
пригадуючи льодове минуле...

* * *

Білосніжні аркуші в нотатнику зими
неуважно в поспіху гортаєм
і на них автографи лишаєм
чобітьми і рідко так — крильми.

Потім враз похопимося: Господи! Це ми
в надчутливім дзеркалі відбились
і на мить непевним начерком лишились
в чистому нотатнику зими.

* * *

Жаль мені покірного чекання.
В нім спливає незворотний час.
Проминання, друже, проминання —
вічний ворог кожного із нас.

Пливемо за течією років
і без сліду губимось в імлі.
Та сліди бодай десятка кроків
мріємо лишити на землі.

Хоч на мить рукою зачепитись
за крутий непевний берег цей,
хоч на покоління залишитись
в ненадійній пам'яті людей.

Втім, навіщо? З берега мовчання
хто ми для наступних поколінь?
В них своє чекання й проминання,
вічна метушня і мить прозрінь.

Тож прийдешній світ нас не почує —
як юнак в навушниках оцей.
Світові мелодії бракує,
що часи єднає і людей...

* * *

Життя — Сорок п'ята симфонія Гайдна.
Веселий і багатолюдний оркестр
заводить мелодію в темпі *allegro*,
довкруг — молоді, розпашілі обличчя,
розкриленість і життєствердний мажор.

Мелодія приязно всіх огортає,
об'єднує у нерозривній сім'ї.
Все вище і вище натхненно злітаєм,
смакуєм багаті співзвучні акорди,
відчувши гарячу і зрілу снагу.

Та з часом за звуком гучним і за грою
не зразу й почуєм: хтось раптом замовк.
Не вловим, що граємо іншу частину,
в якій все частіш і різкіш дисонанси
й щоразу вимогливіший диригент.

Ось альт захлинувся, ще скрипка замовкла,
кларнет пригасає, стихає гобой.
Оркестр порідів, оголились пропітри.
І вже за лаштунками чергу чекає
амбітний і здібний оркестр молодий.

Кому ж із нас випаде в тиші самотній
дограти мелодію всю до кінця?..

* * *

Все частіше блукаю в царстві мертвих.

Колись забрідав сюди випадково,
тримаючись за чийсь руку,
з острахом роззирався довкола
на незнайомі обличчя,
читав по складах чужі імена,
а коли зрідка стрічав знайомих,
не міг скласти з ними й двох слів.

Та згодом тут стали селитись ті,
з ким ділив хліб і пісню,
з ким розмовляв ще учора,
недоспівав, недосперечався,
кого так не вистачатиме
в метушливому сьогодні
й осиротілому завтра.

Все частіш блукаю в царстві мертвих
і все неохочіш повертаюсь туди,
де стільки мерців
удають,
що вони ще живі.

* * *

Усміхнімось похмурій людині,
що понуро назустріч бреде —
і, можливо, з цієї хвилини
їй привітнішим видасться день.

Усміхнімось похмурому дню,
що долає насуплені хмари —
і він скине свинцеву броню
і покаже довірливо чари.

Привітаймо зашорений світ,
поділімось із ним добротою —
і, можливо, на тисячу літ
він забуде про зраду і зброю.

* * *

Наснажений музою-весною,
юний сад
мережить листочки наївних експромтів
на п'янку мелодію літа.
Доскіпливий критик-осінь
помалює їх червоним
і зневажливо кине додолу.
А уважний читач-зима
позбирає усі до одного,
розкидавши навзамін
чисті аркуші снігу.

І знову всі чекатимуть
спалаху натхнення.

* * *

Смерть довкруг жнивує день по дню,
косить тихо друзів і рідню.
І мене — хоч наче не й чіпає —
по частинці в мене забирає.

Забирає в світу, і в людей,
і в найспівчутливіших очей —
тим, що в будні й між гарячих свят
усе більше непоправних втрат.
І що смерть косою десь махне —
ще на долю меншає мене.

Ще на крихту, ще на цілий світ,
що ношу я в серці стільки літ.
Тож впаду колись не я, не я —
а давно погасла тінь моя:
коли рідні душі проводжав,
з ними поступово умирав...

* * *

*Вишивала Україна сорочку
замість того, щоб викувати меч!*

Володимир Кузьмич

Я не люблю рушники у музеях,
тихо гидує дівчат із цигарками.
Вкотре розгублено вигукну: — Де я
поміж нью-йорками та ігарками?!
Хто ми усі — чи у часі, чи в просторі,
в розкошах збочені, зігнуті працею? —
Чи на Всевишнім забутому острові,
чи Сатаною згвалтована нація?
Що за міраж вабить нас — Україна
там, де мільйони блукають світами?
Чую — калина, римую — руїна
разом з чорнобильськими солов'ями.
Кожен в свій час неприкаяно ляжемо
смальтою доль у мозаїку вічності.
Застерегти не зумієм, не скажемо —
мудрі і навчені — із потойбічності...

* * *

*Вибираючи смерть,
вибиратиму ранок весни...*

Мар'яна Кіановська

Не за власним бажанням прийшов я в цей світ
і залишу його не зі власної волі.
Я про гальма забув, не питаючи долі,
де скінчиться й коли неповторний політ.

Неоцінний дарунок — і каторжний гніт.
Щастя швидко минає, а горе — поволі.
І не хочеться грати накинуті ролі.
І лишити кортить по собі добрий слід.

Все скінчиться колись.

Вибираючи смерть —
чи неситий іще, чи наповнений вщертъ,
та вже вільний від марення слави і влади,—
так без страху піду, без вагань і жалю,
щоб жагу не зламати у тих, що люблю,
щоб поменше було буфонади...

* * *

Крихітними цеглинками днів
зводимо величну вежу Вічності.
А коли вже класти нічим,
лягаємо в стіну самі,
відаючи кельму нащадкам.

* * *

Карнавал життя.
Ілюзії спотворюють дійсність.
Рожеві скельця з часом тьмяніють,
і невимовлений спротив
перефарбовує в чорне світ —
тож ні собі, ні комусь
не побажаєш того пекла,
в яке перетворюється
спаплюжений зневірою
карнавал життя.

ГЕРОЙ

Результат завжди зворушує,
викликає співчуття,
захват, вдячність, бо дарує нам
привід для фуршетних свят.
Ще якби той, хто порушує
зашкарублий плин життя,
легко, мов за змахом палички,
нам давав той результат.

Та він сам не знає спокою
і нам жити не дає,
всіх дратуючи, вагається,
в сумнівах втрачає час.
Із реальністю жорстокою
на самотній герць стає
і хоч падає підкошений,
та проте рятує нас...

СОНЕТ ПОЧАТКУ

Все починається колись —
і день, і думка, і людина,
і спрагла пісня солов'їна,
що потім вже злетить увись.

Нікого в світі не питає —
ні день, ні думку, ані нас —
той, хто хронометра вмикає
і каже тихо: “Йде твій час!”

І день то в сонці, то в тумані,
і думка з острахом бринить,
несмілі кроки робиш ти.

Найперші кроки! І зарані
не мислиш про далеку мить,
коли дістанешся мети.

СОНЕТ ТУМАНУ

От сніг чи дощ — ті завше без обману.
Сипне, ударить — щиро, навідліг.
А як узнати наміри туману,
що з посміхом мені на плечі ліг?

Як той факір — сховав усю столицю
під вогким настовбурченим плащем.
Хитрющий — не виказує амбіцій,
прикинеться то снігом, то дощем.

В його обіймах борсаються кволо
пихаті “мерседеси”, спритні “лади”,
примари приголомшених людей.

Собою він заповнив все довкола,
не визнає ні коридорів влади,
ні доларів, ні моди, ні ідей.

* * *

Не відпускай цей день без приязного слова,
він чесно відгорів — віддав усе, що міг.
Ти втратив ще не все, стартуєш вранці знову,
а він скінчив свій вік і до кінця добіг.

Ти — книга з тисяч днів, він у тобі — сторінка,
яку ти мимохідь за мить перегорнув.
Ти — велет, він — пігмей, ти — скеля,
він — піщинка,
та для століть і ти на день цей проминув.

Для вічності і ти — комета випадкова,
що миттю спалахне — для кого і чо́го?..
Не відпускай цей день без приязного слова.
Він часточка тебе. Ти — часточка його.

ПАМ'ЯТНИК

Усі вулиці,
якими пройшли хоч раз у житті,
носять наші імена.
Їх повторюють, щоб не забути,
річки дитинства
і вокзали юності.
Ненадруковані томи наших біографій
не вмістять усі бібліотеки світу,
відлуння наших думок
не вмовкатиме у пташиному співі,
а тісно переплетені радощі й болі
вічно наснажуватимуть
громи й урагани планети.
Нас викреслять паспортистки і виборчками,
про нас не розкажуть лукаві історики,
а наші фото
в комп'ютерах сто тридцять п'ятого покоління
серед мотлоху офіціозу та відеофільмів
не відшукають і найсовісніші нащадки.
Та коли, переповнивши собою безмірне небо,
ми впадемо на землю тихим дощем,
вічний спориш
зі сльозами на щоках
довго перелічуватиме наші імена...

* * *

Мороз.
Ворона в снігу гріє ноги.
Обійду, щоб не зігнати —
навесні тут проб'ється пролісок.

* * *

Павук — поет-самітник,
що дивиться на світ
під своїм кутом.
Він не любить гамору,
не розуміє гумору,
боїться чисток
і до безтями віддається творчості.
Ловить мух,
випиває їх на чорнило
і невтомно римує
шафу з підвіконням,
нечитані книжки з Маніфестом Руху,
учорашній застій
із завтрашньою апатією...

ОСІННІ КВІТИ

*

Кажуть, любов сліпа.
Та чи помітить байдужий —
крізь втому, зморшки, сивіни —
незаперечне для мене:
очі твої молоді.

*

Похапцем перебігши
книгу любові,
неспішно гортаю
сторінки останні —
споминів і вдячності.

*

Знаю я, чому сьогодні
сонечко сія:
то на небо залетіла
усмішка твоя...

*

А молодість — як літо:
гаряча і п'янка
від зелені і цвіту,
жаданого дзвінка,
від усмішки, і пісні,
і доторку руки...
Ще вечори не пізні,
сон світлий і легкий.

А молодість буяє —
коротка і щемка,
як сад, що так чекає
свого садівника,
що ніжно пестить квіти,
скликає солов'їв
і млосно хилить віти
в передчутті плодів.

А молодість... О Боже!
Хоч доторкнусь рядком.
Та бути вже не зможу
отим садівником...

* * *

Богданові Гориню

Я не боюся повторитись.
Одмінність — вічний присуд мій.
Боюсь одного — не зустрітись
зі світом страчених надій,
із тими, що ставали мовчки
супроти зграй балакунів,
коли у завиваннях вовчих
губився їхній щирий спів.

Я не боюся проминути
у часі й просторі сліпим,
боюсь лиш бути не почутим
у чеснім товаристві тім,
що завше йде супроти вітру
за світочами — слід у слід,
що не плете мережку хитру.
щоб витворити власний міт.

Я є. Був я в усі часи.
Не загублюся у безодні.
І в рознуртованім сьогодні
бреду на рідні голоси...

МАРНОСЛАВСТВО

Вчорашні афіші
перемелюють старе,
та вони вже нікого не цікавлять.

А цнотливі білі аркуші
мріють потрапити в тираж,
даремно сподіваючись
зігрітися біля чиєїсь слави.

ЕСТАФЕТА

Вони простять, та легше нам не стане.
Вони простять, бо пожаліють нас.
Вже вкотре просим прощення востаннє,
мов нескінченний прощень цих запас
у них,

і грішимо, як і вони грішили,
як ті, що їм прощали, а чи ні...
Те знають достеменно лиш могили —
плачів надривних свідки мовчазні.

ВІДЛУННЯ

Байдужий день,
що буденно гне людей до землі
й краде в них радість творення,
не заслуговує і доброго слова.

Та якщо ображатися на весь світ,
не казати людям “Добридень!”,
не додавати кожному дневі
бодай краплину оптимізму,
то чи буде він хоч коли
добрим
до кожного з нас?..

АКВАРЕЛЬ

Ще уночі вертаються морози,
ще не настала котиків пора,
а вже цвітуть весняно верболози —
спалахує пробуджена кора.

Ще спить трава, берези напівсонні.
у сірі дні й струмок неговіркий,
та приятні різноголосі тони
сплітаються із голосом ріки.

В бруньках ще барви набирають сили
і пагонами рвуться в теплі дні,
а гілочки етюдники розкрили.
малюють першу акварель весні.

ПОЕЗІЯ

Акупунктура днів не визволить від болю,
тривогу не приспить наркоз відеодив.
З бинтами сивини виходим з поля бою,
гамуючи печаль пігулками рядків.

Історії хвороб заповнили екрани,
тече то гній, то кров з газетних сторінок.
Болає все довкруг про надзвичайні стани —
тиск совісті,
 гарячка душ,
 нерівний пульс думок.

Аптеки визнають рецепти лиш прозові,
та віри я не йму рекламним чудесам.
Хоч панацей нема вже і в крилатім слові —
найперш зілися сам...

ДУША РИБИ

Слизька й холодна
беземоційна
в моїх руках
враз затріпочеш
немовби хочеш
злетіти в небо

беззвучно
зіпаєш ротом —
чи гірко плачеш
а чи сказати
мені щось прагнеш

можливо те
що жити хочеш
що і у тебе
є неповторна
і мною не осягнена
душа.

* * *

Засніжене поле і ліс.
Грудневе остуджене сонце.
Світ вимер, здавалось. Та онде
слід автомобільних коліс
із надр закіптюжених міста,
із шуму й огрому біжить
туди, де прозора і чисто,
де тиша чарівно звучить.

Непевний, засмиканий час.
Чи сув'язь віків обірвалась?
Годину тому увижалося,
що місто все випило з нас.
Але в білосніжнім просторі
все вічне — діброва і степ.
Ось-ось вийдуть місяць і зорі
й зіграють величний вертеп.

* * *

Твій березень і Ти разюче схожі.
І хоч непоказний Ваш ніжний цвіт,
уже не раз травневі перехожі
з тепла Вам озиралися услід.

Твій березень і Ти — остудна цнота
на торжищах осквернених надій.
Та скільки чистого таїться злата
у березневій усмішці Твоїй.

Твоя весна не кінчиться ніколи.
І навіть в час осінньої сльоти,
коли чорніють голі сад і поле,
цвістимете Твій березень і Ти.

* * *

Кохана, подаруй мені крило,
коли мої невчасно притомились.
Яви ще раз свою безмірну милість —
кохана, подаруй мені крило,
щоб я злетів, як в юності, з тобою
над прозою, утомою, юрбою,
кохана, подаруй мені крило,
щоб не забути азбуки злітання,
щоб не згубити в метушні кохання, —
кохана, подаруй мені крило.
З тобою ж бо висот ясних сягну,
із небом грішну землю поєднаю
і, щастям переповнений до краю,
я світові цю щедрість поверну.

Кохана, подаруй мені крило...

* * *

Подарунки роблять вбогим —
всяк з них чуда потребує.
Обдарований від Бога
щедро сам себе дарує.

Скільки вбогому не дати —
він повік не збагатіє.
Обдарований — багатий,
хоч зі скромних статків сіє.

Перший — долю проклинає.
Другий — прагне всіх обняти:
п'ять хлібин йому стачає,
щоб весь світ нагодувати.

* * *

Щовечора зариваємось у подушку
і заплюшуєм очі,
щоб не бачити,
як у морок ночі
відходить назавжди
ще один неповторний день.

А якийсь із них
зупинить на мить ходу,
вдивляючись у непорушні вії,
під якими сховався його крихкий відбиток,
навіки приспаний
на востаннє зім'ятій подушці.

* * *

Хтось вимкнув дощ... Я так люблю негоду —
на цій землі найменшу із підлот.
В печальний час знецінених чеснот
беру за приклад матінку-Природу.

В ній мова барв, і пахоців, і нот.
В ній слів нема моменту на догоду.
Шанує світ лиш мужній вчинок плоду —
чи лан це, чи діброва, чи народ.

Довкола нас зомбовані снують,
вдягаються слухняно, п'ють, жують —
скрізь ринкові і політичні пута.

Свідомість — мов бездумний солдафон.
Хоча б на мить хтось вимкнув мікрофон,
щоб тихий голос совісті почути.

НАТХНЕННЯ

*Літературі,
як і хлібові, і яблукам,
погоди треба.*

Григор Тютюнник

Сьогодні я — породілля
в очікуванні святім,
сахаюся від свавілля
й коментарів глузливих,
у свій слимачковий дім
подалі від метушливих
ховаю вразливий світ,
від нещасливих, крикливих,
заздрісних і безплідних,
рятуючи власний плід,
щоби на хвилях погідних
без лицемірних шат
в тихих потугах невстидних
Києву і Поділлю
висповідалась душа.

* * *

Рядки життя такі короткі
і не складаються в сонет.
І рим свята уже нечасті,
і все сказати не встигаєш.
Солодкі мрії — як колодки,
гальмують, не пускають в лет,
а гвалтівна примара щастя
труїть і очі застилає.

Себе жаліти — кволе вміння.
Від виправдовувань постійних
тьмяніє розум, сохне горло
і руки гирями висять.
І порятує лиш прозріння,
що в шорах,
паستках
чи обіймах,
якщо випрочуватись гордо,
нас не зламають, не з'їдять.

НЕКРОЛОГ

1

Поки змалював дерево,
його зрубали.
День народження
і смерті.

2

Хотів крилату думку записати,
та хтось гукнув —
і сталося найгірше:
на білім аркуші чорніє тільки дата —
плач біля ненародженого вірша.

ТЕЛЕФОННИЙ БЛОКНОТ

Вже телефонів цих не наберу.
В них голоси лунають незнайомі.
А ті, що відійшли за виднокруг,
бринять відлунням у моєму домі.

Із приятного кола назавжди,
вмовкаючи, щезають поодинці,
лишивши споминів тремкі сліди
і прізвища на теплій ще сторінці...

ПЕРЕВІЗНИК

Не новим, не прибутковим
переймаюсь ремеслом:
плин років правічним словом
розтинаю, мов веслом.
Гомінкі струмки й потічки
легко так долав колись,
та з веселої водички
запливаю в хмурий Стікс.
Човник вутлий, не залізний
мчу до берега чимдуж.
Я — одвічний перевізник
ваших виболених душ.
Я — сповідник справ гріховних,
ретранслятор ваших дум...
Переповнений мій човник,
в нім скорбота, розпач, сум.

Мчу до пекла чи до раю
кожну душу, як свою.
З кожним — вкотре — умираю
і на Вищий Суд стаю.
Там — поміж землею й небом —
озираюся назад:
що лишаєм після себе —
цвіт чи витоптаний сад?
із химерами змагання?
глум спокус? пекучий встид?
чи оплачуть нас востаннє?
чи хоч глянуть нам услід?..
Десь мій тихий час успіння.
Десь останній мій затон.
А в нового покоління
буде свій, новий Харон.

* * *

Ця доля — моя. Я із іншими не поділюся
ні щастям, ні болем — у них своє щастя, свій біль.
В них пам'ять своя, я ж розхлюпати власну боюся,
що душу то гоїть, а то роз'ятрить, наче сіль.

Живу між людей — і неначе близьких, і далеких,
занурених в себе, хоча у журливім ключі
разом летимо, як у вирій незнаний лелеки,
й крило підставляєм, гамуючи біль у плечі.

Гамуєм журу — адже знає напевне те кожен,
що надто короткий і надто стрімкий наш політ.
І боляче, що з нас ніхто і нічого не зможе,
коли побратиму раптово потьмариться світ.

Ще поки лечу. І до серця свого прислухаюсь.
Питаю у долі, чи є ще сили і час.
Вже меншає нас. І я кожної втрати жахаюсь —
тримайтесь, братове, бо що я в цім світі без вас...

**ВЕЧІР
ПЕРЕД ВЕЛИКОДНЕМ**

Подивлюсь на захід сонця,
подивуюся не вперше —
не привиділось, не сон це:
як на сома золотого,
ніч на нього ставить верші,

й сонечку одна дорога —
плинути в обійми ночі.
Все б нічого, все б нічого,
та, розпечене до краю,
упійматися не хоче

і розпачливо палає,
до мого й твого віконця
простягає руки-тіні,
хоч узавтра — кожен знає —
знову буде воскресіння.

...й знову буде захід сонця...

* * *

Юрієві

У нашому саду гудуть не наші бджоли,
відлунюють пісні не наших солов'їв.
Чи чуєш, брате мій,— ніколи вже, ніколи
не куштувати нам омріяних плодів.

Не вибачить ніхто нам легковажну зраду.
Заметено шляхи, сплив незворотний час.
Злітає до небес чарівний пахоц саду,
в якому і нема, і вже не буде нас.

Даремні всі слова, даремні виправдання —
мовляв, он скільки їх, покинутих садів,
та раптом задзумить,
мов бджілонька остання,
воріт знайомий скрип і голоси батьків...

ІКВА

Маленька жилочка на скроні України,
твій пульс несмілий губиться між трав.
Течеш ти непримітно, безупинно,
тендітна посестро могутнього Дніпра.

Твій тихий плин, твої ласкаві хвилі
дають наснагу рознуртованим морям,
незримо додають життєві сили
по світові розкиданим синам.

Твої легкі світанкові тумани
ввижаються, мов сни дитинства, їм,
нагадуючи: як тобі погано,
незатишно на світі цім усім.

* * *

Перегорнем сторінку,
пересунемо повзунок
на робочому календарі.
Із учора в сьогодні ступимо крок,
зафіксований десь угорі.

Ніч коротка —
хоч трішечки передихнем,
із учора прокрутимо сні,
світлий ранок пробудить одвічний щем,
спомин втраченої весни.

Сонце осені сумовите і непоказне
гран тепла дасть для щирого злету.
Як цей день —
і життя метушливе мине,
передавши комусь естафету.

Зі збірки

Граматика життя

2013

СЕРГІЙ ПУШКО

ГРАМАТИКА
ЖИТТЯ

* * *

Неповторне життя —
що за цими словами?
Подвиг? Злет? Відкриття?
Чи учнівські гами?

Неповторні вогні —
спалахнуть і згасають.
Повні творчості дні —
чи безслідно минають?..

Неповторність облич
і мелодія мови —
фонограми сторіч
не відтворять їх знову.

Я вдивляюсь у вас —
ні, не запам'ятати
мить за миттю цей час,
ці притлумлені дати.

Але ж ми, але ж ми —
їхня суть, серцевина.
Як змахнемо крильми —
морок нас не поглине...

* * *

Стареньку мальву переселили до міста —
продали хату й город,
зачинили її між чотирьох стін
на дванадцятому поверсі,
сказали: “Цвітіть як знаєте!” —
й покотили шумливою вулицею.

А сонце тут лише дві години зранку.
А дощ хіба дістанеш кінчиками пальців
із напіврозчиненого вікна.
Як же його цвісти?
Де сили взяти?..

Сюди не дістає жодне дерево,
ні солов'я, ні зозулі — самі ворони,
й десь унизу метушливі горобці
та гонористо в'ються
кручені паничі.

І зів'яла самотність,
звісившись із вікна,
приречено гукає:
— Люди! Який сьогодні день?!

* * *

Нехай закрила сонце зранку хмара
й ось-ось ударить злива або сніг, —
ти сам собі і нагорода, й кара,
ти сам собі і суд, і оберіг.

Ти сам собі і мрія, і спромога,
ти сам собі фундамент, стіни, дах,
ти сам собі поразка й перемога,
миль, що лишитись може у віках.

Ти сам собі — кайдани і свобода,
піщинка — і неосягнений світ.
Тебе творила безліч літ природа,
ти в ній і насінина, й зрілий плід.

Довкола тебе постаті й примари,
той натовп, що народом стати б міг.
Від нас залежить, що впаде зі хмари —
дощ життєдайний чи мертвотний сніг.

* * *

У Вічності коротка пам'ять.
Пригадуючи скрушно втрати,
вона все витворене нами —
руками, думкою, серцями —
похоплюється фіксувати.

Усе, що вивільнило крила
від зла, нещирості, підлоти, —
щоб нас в майбутньому відкрили
нащадки й душами прозріли,
ввібрали слово, барви, ноти.

Тоді, притлумлені і кволі,
й вони запрагнуть свята злету.
З'єднавши радощі і болі,
ми спільно крізь роки і долі
нестимем вічну естафету.

ДІАГНОЗ

Шукаю опори в житті
і права сказати не маю,
що друзі у мене не ті,
що жінку не ту кохаю,
що пісні не тої співав,
в часи народився невдалі,
не ту в спадок мову надбав
й історії скорбні скрижалі,
що безпросвітні дні
і що не та країна, —
це, мабуть, в самому мені
РУЇНА...

* * *

Ці пагони людей під лагідним дощем,
це вперте і тривале поливання —
надія невпокорена остання,
що врешті різнобарвно зацвітем,

зав'яжемо плоди в погожу днину
і сонце прихиялтимем до них,
з непоказних зелепухів малих
віродим повнозрілу Україну.

Незримий Садівник, що зерна ще припас,
на радіоактивному бетоні
плекає ліс у кожному бутоні
й рости до неба спонукає нас...

* * *

І непогожий день, і непривітні люди,
ця вісь координат, ця сцена і цей час...
Не плач і не проси — бо іншого не буде:
це тільки тло буття, це даність без прикрас.

Прийми усе, як є, та не зневірюй крила
і щонайменшу мить наповної сенсом вщерть.
Іди своїм шляхом і не клени безсило
кастроване життя й непроминушу смерть.

Ці люди, ці думки — все спадок учорашній,
але опалий лист не спинить ріст трави.
Ось щойно народивсь
нащадок твій безстрашний
і у прийдешній день гука: “Іду на ви!”

ДИХАЄМО

Дихаємо вдвох із деревом:
мій видих — його вдих,
його видих — мій ковток кисню.
І обом стачає
землі й неба,
і обом болять
усі кривди отруєного світу.
І з кожним убитим деревом
гине ще одна клітина
в моїх легенях.

Дівчино!
Погасіть цигарку —
не завдавайте болю
дереву і мені.

* * *

Сонце ховається в хмари,
щоб світ не бачив агонії його заходу,
пес утікає з дому,
щоб померти вільним.
Мужність самотності —
останній аргумент
гордих і спраглих свободи.

ЗРЕЧЕННЯ

Спершу перестали пити воду з річок.
Затим стали остерігатися води з крана.
Обставили водойми щитами:
“Купатися небезпечно!”

Усе живе вийшло з води.
І якими ж треба бути виродками,
щоб мати зреклася своїх дітей...

* * *

В похмурому морі буття
безцільно блукають човни
непочутих слів
і вітрильники несприйнятих думок,
безладно кружляють поламані весла
палких аргументів,
жалібно квілять чайки
закличних монологів
та болючих запитань,
приречених ставати риторичними.

В похмурому морі буття
невправні мандрівці плывуть навмання
з примарною мрією
про рятівний круг,
та щораз натикаються
на прикрі уламки розбитих надій
у безжальному морі життя,
в якому щире спілкування
завжди було
недосяжною розкішшю.

АНТИСЛОВА

До нього ще сорок метрів,
та, випереджаючи, вже долітають,
рвуть мені вуха, шмагають по обличчю
антислова,
які він шпурляє зустрічним
і всьому світові.
Хилиться трава,
в'яне листя на деревах,
розлітаються птахи,
розбігаються коти
та, беззахисні, всотують отруту діти
і стають солдафонами жінки.

Антислова
намертво вкарбовуються на огорожах і стінах,
хмарою висять над ринками й пивницями,
вони — у коментарях до неправедних законів,
їх занотовують заслинені постмодерністи
і з посміхом трансляють у світ.

Антислова
обвалюють шахти і збивають літаки,
замулюють останні чисті джерела,
клеочуть всередині нас чорними вулканами
й виходять назовні раковими пухлинами —
убивають тих, що їх вимовляють
і котрі потурають.

Антислова

глумляться над нашими матерями,
гвалтують родини і розсварюють народи,
загиджують Космос.

І коли від сорока метрів між нами залишиться два,
як зможу на його епілепсійне “Здрасьє!”
пустити з вуст, як білу голубку, щире “Добридень!”,
уже не сподіваючись, що її доброзичлива краса
врятує світ?..

* * *

Позбутись останніх ілюзій,
але не зігнутись в журбі.
По нірках розбіглися друзі —
тепер всяк собі, всяк собі.

А втім, вугляки ейфорії
схололи давно й у мені.
І тихо бриніти воліє
душа на самотній струні.

Свята молоді відшуміли,
лишивши мелодію — ту,
що запам'ятати зуміли
колись — на бігу, на льоту.

Ілюзій рожевих немає.
Прощань усе важчий полон.
І з усміхом добрим чекає
терплячий, як Вічність, Харон.

* * *

Кому каменем сірим в підмурку дісталось лежати,
хто вражатиме дахом чи шпилем людей і ворон,
а ще ж є двері й вікна, за ними — фіранки чи ґрати,
чи герані і світло, чи темрява — Боже, боронь.

Всі ми — частка чогось, а проте
неповторні створіння,
що торують свій шлях на межі сліпоти і прозрінь.
Життєлюбів усі, та проте не одне покоління
вік ведем між руїн, після себе лишаючи тлін.

Хробаком чи царем — помирати однаково підло.
Тож нехай нас єднає і мирить в цім світі
хоч смерть.
Бути муром комусь, дарувати у темряві світло —
нуртуванням життя кожну мить
переповнити вщерть.

* * *

Пам'яті Миколи Петлицького

Десь небо сьогодні заплаче,
ударить сльозою навскіс.
Та ми не заплачем, козаче,
бо Ти не пробачиш нам сліз.

Бо Ти — незнищенної вдачі,
бо не відступив Ти в бою.
Лиш підступ зрадливий, козаче,
із рук вибив шаблю Твою.

Від нас Ти пішов недалечко —
на крок, на півслова, на час.
Трагічне Твоє Берестечко
наснажить відвагою нас.

Бо битись нам ще з ворогами,
долати прокляті часи.
Живе Твоє гасло між нами:
“Не бійся, не вір, не проси!”

Не нам чорний ворон прокряче,
не станемо нижче трави...
Козаче, козаче, козаче —
у дітях і внуках живи!

25 вересня 2012 року

* * *

Згорнутись калачиком на лаві
на пероні приміського вокзалу —
не стільки щоб заснути,
бо дослухаєшся до кроків
і стережеш свою валізу,
а щоб відключитися
від нав'язливого гамору великого міста,
яке за день добряче притомило,
бо у нас із ним різні
пульс і група крові.
Подумки повторити
маршрут чужореklamними вулицями
з недоброзичливим відеорядом
і позиченою фонограмою.
Скрушно зітхнути,
бо розклад поїздів укотре змінено
без погодження з пасажирами
і маєш перебути десь до ранку,
раз по раз даючи інтерв'ю
міліцейському патрулю,
що від великої нудьги
читає твої документи.

Вибач їм, Боже, —
вони теж люди...

* * *

Я — дерево, що в ґрунт вросло навічно,
у просторову й часову безмірність.
Ген перекотиполе мчить панічно
кудись, а я, приречений на вірність
чорноземові, вглиб пустив коріння,
сплітаюся з чужими корінцями
там, де за поколінням покоління
лягали відгорілими серцями,
щоб потом, кров'ю, долею своєю
живити нас, нащадків легіони,
щоб вічно над квітучою землею
нові здіймались вище й вище крони.

Вони — це ми, в труді, стражданнях, злетах.
Ми — це вони, подовжені у часі.
Колиска наша спільна — ця планета —
і саркофаг. Тож на дурничку ласі,
на все готове, перекотиполем
втекти від них — самих себе убити.
І тільки спільним чистим чесним болем
щасливу долю можна заслужити...

* * *

Щось у свеці цім не так.
Ліс шуміць, хлюпоче річка,
джміль заплутався в квітках,
пісеньку веде синічка.
Колір, пахощі і звук,
все — гармонія первінна...

Серед гір, морів і лук
недоречна ліш людіна.

* * *

В кішнях пустка, а потреб — надміру.
Шчо мучыць — брак грошей ці забаганкі?
Як поєднаты в душах Бога й віру?
Як прымірыты сутінкі й світанкі?

Учора й завтра — вічны антыподы.
Люзій прах новы хова надзіі.
Як крок ступіты — та шчо не нашкодзіць?
Як тым, шчо вслід ідуць, лішыты мрзіі?..

* * *

Ми запалюєм одне одного,
на заваді стаєм чи підмогою,
підбадьоренням для скорботного,
безтурботному — засторогою.

Ми життя свого свічку плекаємо
чи з покірністю, чи з фанатичністю.
Вічні — мить нетривку хапаємо,
нетривкі — переймаємось Вічністю.

Із дияволом кокетуємо,
хоча Бога тримаєм на покуті.
Про високе волаємо всує ми,
дріб'язкові й принижені в побуті.

Примирилися з вічною стумою,
конфліктуючи з покликом серця.
В світ пускаючи слово, не думаєм,
як воно в інших долях озветься...

* * *

Металеві дерева,
простягнувши одне одному дротяні руки,
стоять у непорушному ланцюгу
від Луганська до Львова
й дивуються:
чому до цього не додумаються
такі майстровиті,
такі розумні
люди?..

* * *

Капіляри залізниці,
тромби електропоїздів,
гарячкові ін'єкції посадок,
стоп-крани нервових зривів —
так недалеко й до інфаркту...

* * *

Павлові Гірнику

Ці вузлуваті руки — від землі,
що з діда-прадіда невтомно орють, сіють.
Такими землероби й ковалі
приборкують природу і стихію.
І кожен їхній доторк — на добро,
на ласку — до чорнозему та жінки.
А ще тримають руки ці перо
і засівають спраглу плоть сторінки.

Ці мозолясті рими з чистих рук —
зерно, що в землю батьківську лягає.
Збиратиме із нього ще й онук
екологічно чисті урожаї,
як не зречеться ні себе самого,
ні предків — небезгрішних і жертвовних,
й не жебратиме хліба, хоч сухого,
від кухарів мақдональдсів духовних.

ПАМ'ЯТНИК ТАРАСУ В КИЄВІ

Опустив очі долу
й не підіймає погляду
на спаленілий від сорому університет,
біля якого юні моголи
цвенькають по-московськи.

У СВІТІ ЛЮДЕЙ

Схиляю провинно голову —
один із тих,
після кого хоч потоп,
хто потоптом іде по Землі.

Не навчені потопельники —
де знайдемо свого Ноя,
щоб не стати новою Атлантидою,
втраченою для нащадків
під мулом непростених гріхів?..

* * *

Заповнюємо порожні клітинки,
радіємо з кожного вгаданого слова
і не здогадуємося,
що кожного з нас
розіп'ято на горизонталях і вертикалях
давно приготованих ґраток,
лише окремі букви з яких
важко відкриваються
таким само, як ми,
та проте — до останньої —
добре відомі Тому,
хто складає Вселенський кросворд.

БІОГРАФІЯ СОНЦЯ

Метке немовля-сонця,
охрещене в купелі тихого ставка,
гойдається
в пелюшках рожевих хмаринок,
щоб за мить,
рвучко розповившись,
побігти гарячим лугом неба.

А в кінці довжелезного, як життя, дня,
розчервоніле, зморено упаде
на прохолодні простирадла ночі
й тихо згасне,
щоб рано-вранці
переможно
народитися знову.

ВЕЛИКДЕНЬ

Сонце випікає пасочку Землі,
христосуються голуби,
а на гілочці верби
ангелята гріються малі.

У цей день шалений світ стихає,
вкотре він очікує чудес.
І таке тремке “Христос воскрес!”
на добро надію повертає...

* * *

Гобелен призахідного неба.
Сонце — мов забитий Богом гол.
Фарб і пензля взяти б мені треба,
та я вкотре втуплюсь у футбол.

Затуляють нам життя екрани.
Вкотре мить неспинена вмира.
Врешті тайм скінчиться. Нас не стане,
та триватиме у вічнім небі гра.

* * *

Заздрю трояндам,
щойно подарованим юному дівчаті,
яка торкається їхніх пелюсток
незайманими вустами.

Тріумфую з трояндами
в руках окрилених наречених,
які молодою свіжістю
змагаються із чар-квітами.

Розцвітаю з трояндами
неповторно щасливого дня,
які вітають з'яву в людському квітнику
ще одного голосистого пуг'янка.

Сумую з трояндами
в поминальний день,
й не розрізнити на скорботному камені
їхньої роси і моєї сльози.

Квіти і люди,
люди і квіти —
наші долі такі споріднені
й такі близькі.

НІЧНА ГРОЗА

Грім вів басову партію дощу,
розгонисто співав ударне соло,
і доки переможно не уцух,
сигналізація підспівувала кволо —
вищали в захваті автомобілі,
як грім новий куплет заводив гірко.
Стихією розбуджені будинки
зринали в зблисках, як примари білі.
Дерева мляві, мовби їм байдуже,
проте спивали струмені охоче.
Й у все тихішому фіналі ночі
біля під'їзду ширшала калюжа.

ПОВЕРНЕННЯ

Надвечір'я туман розбудило —
сива смуга з ріки поповзла.
Сільський цвинтар. Копають могилу —
чиясь нині душа відійшла.

Поле скошене, мов новобранець.
Вже не чути жнивварських пісень.
А на заході тихий рум'янець
ще оплакує спалений день.

Краєвиди, які не зітерти,
вкарбувались навічно в мені.
І не викреслити юні дні —
ну, хіба незворотністю смерті...

* * *

Запам'ятовую губами
мелодію твого обличчя,
не покладаючись на пам'ять
красою вражених очей, —
немовби вчу натхненні гами,
що не одне гримлять сторіччя,
щоб потім вдячними піснями
зміг воскресити вечір цей.

ВИШНІ ДИТИНСТВА

Як був маленький
і вишні в дідовому садку ще невисокі,
зривав ягоди, стоячи на землі,
й носив жменьками до бабусиноного відра.

А нині тягнуся до рясних гілок
з верхніх щаблів драбини —
хоч і виріс доволі,
та дерева ростуть швидше.
І замурзане вишневим соком дитинство
лишилося з бабусяю далеко внизу.

* * *

Із того самого свинцю
випливають кулі
або виготовляють шрифти —
несучи у світ морок смерті
чи світло знань.

Щойно народилась дитина.
В які руки
вона потрапить?!

* * *

Мені у місті неба не стачає.
Живу, мов у колодязі глибокім.
Над кимсь воно високе і безкрає,
а я в дахи й дроти впираюсь оком.

Комусь воно такі дива розкриє,
хмар шумовиння — що й не розказати.
Я в натовпі тягну даремно шию —
скрізь хмарочоси і акселерати...

* * *

Одвічна ціль краси — подобатись комусь.
Приреченість її — займатися собою.
Я поглядів сліпих не жду і не боюсь,
виходжу в світ щодня розкутою ходою.

Широкий лан буття — для плуга і думок,
що стверджують своє, а не чиєсь руйнують.
Раби одвічних догм і флюгери пліток, —
братове, не живем, а животієм всує.

На поклик спраглих душ омріяне несучи,
відшуковую слова — і щирі, і пророчі.
Знаходжу в зморшках днів довершену красу —
поставу, чар облич, але найперше — очі.

* * *

Галині Дацюк

Приходить рядок і стукає в серце,
а потім у серці пульсують слова.
Струмочки рядків наповнять озерце,
над ним соловейко натхненно співа.

Закохані стануть над ним на хвилину,
в люстерко задивляться в рамці дерев.
Рибалка старий в нього вудку закине,
хтось прийде з відром і води набере.

Хай п'є з нього кожен — води не убуде.
Одне лиш — зневагою не осквернім!
Хай в слово вслухаються приязно люди
і спрагу воно погамує усім.

* * *

Ви проходите переді мною
кадриками швидкоплинного фільму,
в якому химерно переплітаються
документальні сюжети
й неймовірні вигадки,
то надмірні, то зовсім зникають
колір і звук.

Я в ньому найчастіше — глядач,
хоч іноді й учасник масовки,
в якій хтось мріє про славу,
а комусь просто подобається дійство.
Та воно колись обірветься
в найцікавішому місці,
а з ним — такі малі сподівання
на кінотеатр повторного фільму.

* * *

Мене Адам нічого не навчив —
спокусить вкотре на переступ Єва.
І знову, де не сіяв, не садив,
пожадливо тягнутимось до древа.

Знання й на понюх радості не дасть —
його кислиць скуштую і заплачу.
Мільярди нас. Де взяти стільки щастя,
ще й рай хоч поганенький на додачу?

Уже й плодів охочим не стає,
та плодяться зміюки без упину.
Тож кожен садить дерево своє,
лишаючи його у спадок сину.

І не вмовкає істеричне: "Дай!"
І успіх чийсь — немов колода в оці.
Ще спомин гріє про недавній рай,
а єви мерехтять на кожнім кроці.

* * *

На човнику персональної незалежності
наївним весельцем власної думки
долаю стрімку ріку буття,
відштовхую крижини утисків і зазіхань,
уникаю течій сліпого наслідування,
обминаю чорторії самозакоханості
й не питаю себе, інших
чи й самого Бога —
куди пливу,
бо давно здогадуюсь,
що мета — саме плиття,
подолання і самоприборкання,
де найголовніше — не розбитись об пороги
смертельної безнадії.
А з берега безстрашне хлоп'я
пускає паперові кораблики
в очікуванні свого відчайдушного старту...

ГОЛОСІЇВСЬКА ОСІНЬ

*До Будинку-музею Максима Рильського
ведуть сто п'ять крутих сходинок...*

Сто п'ять сходинок,
що підносять над повсякденністю,
сто п'ять кроків
на прощу до Майстра,
сто п'ять “дякую!”
за уроки гідності й працелюбства,
та й у кінці сходження,
шанобливо дивлячись вгору,
усвідомлюєш — рости й сіяти
аж поки діждеш своїх плодів,
таких як ці —
яблука з голосіївського саду.

ОСІННІЙ РОМАНС

Ларисі й Василюві Копаням

Потягнуло з вікна — вже не літо, не літо.
Наповзає туман — забувай про тепло.
Іще приязне світло між нами розлило,
та усе, що цвіло, — відійшло, відбуло.

Підійду до вікна — жовто-жовто довкола.
Вицвітає небес далечінь голуба.
Обертається все у природі по колу,
та попереду в нас лиш осіння журба.

Але відгомін літа у серці не гасне.
Не притлумить його холодок сивини.
Ген каштан за вікном розцвітає невчасно —
поможи йому, Боже, діджати весни.

РАНКОВИЙ ВІРШ

Усміхнене дівча пробігло мимо
і поглядом подарувало риму.
Осіннє листя, що встеля садок,
прошепотіло золотий рядок.
Синичка щось веселе проказала —
мелодію мені подарувала.
І я ходжу — замріяний, ліричний,
вітаю усміхом людей зустрічних.
Як гарно — починати день
із віршів та пісень!

* * *

Зимова днина — мов холодна жінка:
задумана, притишена, сумна.
Здається неприступною вона.
Та лиш здається — сонце вдарить гірко
й гарячий шал розбудить в ній весна.

НОСТАЛЬГІЙНИЙ СПОМИН

Мені русалка підморгнула із води:
— Іди сюди!

Та побоявся я — чи нежить підхопити,
чи репутацію залізну підмочити.

Мені русалонька гукнула із води:
— Я жду! Прийди!

Я ж думку вбив у голову одну:
“Ще залоскоче і потягне в глибину!”

...Минають дні за днями. Та з води
ніхто не кличе, не моргає: “Йди сюди!”
У воду скочив би, на глибину пірнув —
та втрачено нагоду, час минув...

* * *

Відходить поїзд осені у зиму
і сполошилася уся рідня:
— Куди вона з валізами своїми,
на кого необачно нас міня?

Квапливо осінь шати приміряє —
це вже не модне, не пасує те,
знервовано довкола розкидає
зелене,
породіле,
золоте.

На вистудженім протязом пероні,
де сум і радість найчастіше — гра,
прощальний тост довірили вороні,
вона ж лиш тужно схлипує: “Укра!..”

* * *

Прекрасний птах
у співі і польоті.
А поза цим —
кавалок пір'я й плоти.

* * *

Дмитрові Дроздовському

... а час проте — найкращий проявник.
Події і людей фіксує розум,
та далі мчить. Засмиканий, не звук
вивчати в тиші голос, жести, позу.

Емоцій ненадійний провідник —
він не сприймає душу тонкосльозу,
вбачає у відвертості загрозу,
тримається від серця оддалік.

Та вічний час нікуди не спішить,
ні досвід не ганьбить, ні ідеали —
хоч як би кон'юнктурники збивали.

Збирає до скарбнички кожну мить —
стирає бруд і пилюгу століть
і ставить на незрушні п'єдестали.

ОСІННІ ДОЩІ

1

До ранку хтось проплакав за вікном,
розпачливо в шибки холодні бився —
немовби у чорнющу ніч молився,
немов прощався з літом і теплом.

До ранку тим заснути не давав,
хто у тенета самоти попався, —
чи їм в пригоді стати сподівався,
чи сам від когось помочі чекав.

Чиясь душа у вічність відійшла
а чи пішла у світ шукати долю —
про те, напевно, знає лиш тополя,
що вся в сльозах сумує край села...

2

Який був дощ! Всю ніч порядкував,
змітав сміття, мив вулиці щосили,
з дерев листочки сиві позривав,
щоб ті ураз немов помолоділи.

Спішив він до ранкової зорі
завершити всі клопоти й турботи,
щоб бігли по сухому школярі,
по чистому йшли люди на роботу.

Ще скрапує із мокрих верховіть,
та вже блищать святково тротуари.
Гукає дощ: “Хвилиночку заждіть —
і я вам сонце випущу з-за хмари!”

РОЯЛЬ

Юрієві Бабенку

Затягнутий у чорний строгий фрак —
зі сцени білозубо усміхнеться
і ось уже струмочком розіллється,
то вдарить громом, то утне гопак.

За голосом услід поштиво йде,
до скрипочки щось лагідно буркоче,
на витівки литавр заплющить очі:
хай побуянять — діло молоде!

Та ось *allegro, tutti* і — фінал.
Розчудений, він потопає в квітах.
Коротким рухом піт зі скроні витер.
Стиха́ й пустіє розпашілий зал.

Я сторожко до нього підійду,
до клавіш навіть ще не доторкнуся,
як вражений почутим зупинюся:
у ньому струни все іще гудуть!

Концерт скінчився — музика звучить.
Він весь у ній і вся вона — у ньому,
долає буднів німоту і втому
і Вічності дарує світлу мить.

АКТОР*Іванові Мірошніченку*

Усе життя — під машкарою гриму,
за ширмою майстерно зшитих слів.
Гамуєш спрагу долями чужими,
коли свою створити не зумів.
Мов плащ на виріст, приміряєш ролі.
В них кожна фраза, погляд, порух рук —
минулого з майбутнім перегук
в жаркім сплетінні радості і болю.

Усе чуже — сухотні муляжі,
холодний одяг, неживі лаштунки,
накинутих емоцій міражі,
фальшивий сміх, розписані цілунки.
Лиш очі поруч, із якими ти
шукаєш сенс та істину невпинно,
акторська самовіддана родина —
врятують від одчаю й самоти.

Усе мине — прем'єр, овацій шал.
Колись, відчувши незбориму втому,
облишиш сцену, тихо ступиш в зал
і назавжди розчинишся у ньому.
Лишивши спадкоємців на кону
й закладку на не зіграній сторінці,
свою останню роль — іще одну —
ти прочитаєш Богу наодинці.

* * *

Ми — із різних епох. Я милуюсь тобою,
як на зорі міг предок глядіти:
недосяжні, до них не дістати рукою,
не торкнутися, не долетіти.

Мої кроки легкі і твої злострунні
поруч радісно не стукотіли,
бо щоденні твої — мої вулиці юні
вже не раз свої назви змінили.

І нема в тім, що нам розминутись припало,
ні твоєї вини, ні моєї:
ти стрункою будовою щойно постала,
я — руїни старі Колізею...

* * *

Я заздрю сніжинкам, які безборонно
танок романтичний з тобою ведуть,
майструють тобі білосніжну корону
і комір пуховий на плечі кладуть.

Торкаються щік, обціловують вії —
що я дозволяю собі хіба в снах,
на вухо звабливі нашіптують мрії
і тануть від ніжності на губах.

Пливеш ти князівною молодою,
збираєш податки зустрічних очей.
Я пажем слухняним іду за тобою,
ревниво сніжинки здуваю з плечей.

* * *

Як зі строкатої зграйки гидких каченят
виокремлюється прекрасна лебідка?
Як неуважний до певної миті погляд
раптом прозріває і зачаровується?
Чому саме зараз і чому — ти?
Саме ти...
Чому?..

А відповідь знає тільки серце..

* * *

Молоде кохання — шал весни:
хоч, бува, хмаринки набігають,
не остудять сонечка вони —
дні теплом і світлом осявають.

В пору зрілих літ любов — не гріх,
але студить зимною порою:
упаде на голову, як сніг,
і стече туманною сльозою.

ГРАМАТИКА ЖИТТЯ**Минулий, теперішній
і майбутній час**

Дівчинка про дитсадок:

— Сюди я ще недавно ходила.

Жінка про свій завод:

— Тут я нині працюю.

Бабуся про кладовище:

— Тут я колись лежатиму.

Прикметник

Похмуре небо — можливий дощ.

Похмура людина — можлива гроза.

Чиста вода — сміливо пий.

Чиста людина — відкрий їй душу.

Щедра земля — не зашкодь.

Щедра людина — допоможи.

Дієслово

Привітався — у відповідь усміхнулись.

Усміхнувся — на крихту привітніший став світ.

Іменник

СВОБОДА — Малюк: “Я сам!”

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ — Підліток: “Не вчіть мене!”

ВОЛЯ — Дорослий: “Цього я не можу
собі дозволити...”

* * *

*А любов чекатиме біля зупинки
і сама по маршруту далі поїде...*

Дмитро Лазуткін

Колись без попередження
змінять розклад руху,
і поїзд Часу несподівано зупиниться
на моїй станції.
Заспана провідниця
впустить мене до вагона
і я зникну за його дверима,
розгублено усміхнувшись тобі на прощання.
А ти, заціпеніла,
довго ще стоятимеш на пероні
та, не ймучи віри,
розпачливо вдивлятимешся вдаль —
аж доки за поворотом зникне
червоний вогник останнього вагона.

Та поки що ми разом —
то радіємо, то сумуємо,
сваримося і знову миримось
і зовсім не переймаємося,
який сьогодні розклад
і чому вкотре серед промерзлого поля
зупиняється чийсь “Хюндай”...

* * *

Всі ми — з Божої глини,
тільки різний заміс.
І немає провини —
чи ми просто цеглини
у мурованнях міст,
чи замурані глеки,
чи в кіптюзі горшки,
чи, як амфори греків,
на дні моря, ріки
нас ховають піски.

І немає заслуги —
у льоху, на столі,
хто з нас перший, хто другий,
чи значні, чи малі —
наша плоть із землі.
Одного, врешті, роду,
й невідкупні віки
чи дадуть нагороду,
чи шпурнуть в смітники
черепки, черепки...

ВІДКИДАННЯ СНІГУ

Адлерові Короліву

Ця стихія, князівство білого,
попервах м'якого, несмілого,
та як щедро на віти лягає —
пригинає їх і ламає.

Це нескорене царство чистого —
самозречного, променистого.
Мужньо падає нам під ноги,
забруднити його нема змоги.

Може, кожна окрема сніжина —
це як ми, неповторна людина?
Може, білим і чистим народом —
як вони — ми на землю приходим,
щоб гріхи віковічні закрити,
щоб сумління брудне відбілити?

Я на землю впаду білосніжно,
пригорнуся довірливо й ніжно.
Знаю, що я на ній тимчасово,
перейду у травинку чи слово,
може, і в спілкуванні зі мною
хтось наснажитьсь чистотою...

ЗМІСТ

УМІННЯ БУТИ ЩАСЛИВИМ.	
<i>Дмитро Дроздовський</i>	3

ВНУТРІШНІ МОНОЛОГИ

ПЕРЕДМОВА	8
“Знов на шляху з Єгипту в Іудею...”	9
ЖУРАВЛИНИЙ ПСАЛОМ	10
“П’ятилітній незашорений геній...”	11
МУЖНІСТЬ	11
БАЛАДА ПРО ДЕРЕВО	12
“Я знаю, звідки на небі...”	13
“Усе життя ми граємось в ляльки...”	14
“Забудь. Забудь — і не питай нічого...”	15
“Всі ми в’язні — таємні і явні...”	16
“Один із вас — я пережив також...”	17
“Безплідність життя...”	18
“Внутрішні монологи...”	19
“Що далі від столиці...”	20
“Довго пити нам отруту...”	21
ТИМ, ХТО НА СЦЕНІ — КОЗАКИ, А ПОЗА НЕЮ — КАЗНА-ЩО...	22
“Люди убивають час...”	23
“За вікном осіння негода...”	24
“Тасує літо, мов колоду...”	25
“Знову іду завертати думки...”	26
“Ось і знову в натовпі майнуло...”	27
ВІЧНИЙ СУД	28
“Як ми знайшли одне одного...”	29
“Схватись далі від очей...”	30
“Я люблю механічну роботу...”	31
СЕРГІЙ ПАРАДЖАНОВ	32
ВОЛОДИМИР ЧУБИНСЬКИЙ	33
ПІГМЕЇ	34
В ЗАСЛАННІ	35
ТАРАС	36
“Що встигне подумати жовтий листок...”	37

“Читаю Тараса Мельничука...”	38
“У кожного своя ноша...”	38
“Енциклопедії старіють не тому...”	39
“Немовби сни римую потайні...”	40
ЗЕМЛЯКИ	41
“В мене дідові брови і дідова вдача...”	42
“Життя поміж людей — мов плавання у морі...”	43
“Ніхто не дасть патенту на талант...”	44
ГОЛОС	45
“Сьогодні у залі повторного фільму — весна...”	46
ЗАКОХАНИЙ МАНДРИВЕЦЬ	47
“Дош натягнув прозорі струни...”	48
“На привабливий вогник кохання...”	49
“Пташок у клітці не тримаю...”	50
“І знову хитруємо...”	51
“Язик не повертається сказати...”	52
“Обростаю людьми...”	53
“Важко. Неймовірно важко...”	54

СЛОВО

“Я відгорів — і слава Богу...”	56
“З багна буденно-звичних матюків...”	57
“Сім струн дзвінких...”	58
“Що маю робити зі власним обличчям?”	59
“За лісом спогадів зникає світ людей...”	60
“Що за напасть?”	61
БОРИСПІЛЬСЬКА ЗЕМЛЯ	62
“Злетіла з дерева пташина...”	64
В ЕЛЕКТРИЧЦІ	65
“Весна. Від рання до смеркання...”	66
“Слова придуть, їх кликати не треба...”	67
ПАМ'ЯТІ...	68
“Бджола летить на тихий поклук квітки...”	69
“Перестрибнув на крижину “ранок”...”	70
“Сходинки життя — мов пори року...”	71
“Щасливий, хто мелодію веде...”	72
“Поштиво спинаюся навшпиньки...”	73
“Змалку в пам'яті букет...”	74
“Мої ровесниці сільські...”	75
ПОМАРАНЧЕВИЙ САД	76
ЕСТАФЕТА	78
“Всі ми хворі давно...”	79
“Переселяється бібліотека...”	80
“Не перший та і не останній...”	81
“Забудь, що ти вже щось умієш...”	82
“...уночі повернеться зима...”	83
“Весела і хазяйновита...”	84
ТРАВЕНЬ	85
СПЕКА	86
“Сиве дерево прощається із листям...”	87

“Як дерево листя — рядки обсипаю...”	87
“Дерево...”	88
“Скільки рук за день погладять твою спину...”	89
“Думав, що зайду до електрички...”	90
“На уроці музики і співів...”	91
УЧИТЕЛЬ	92

ХОР

“Бусол приніс немовля...”	94
МИСТЕЦТВО ЖИТИ	95
“Лан мого буття...”	96
“Входжу в новий день...”	97
“Якщо старі...”	97
“Руїнами душі думки блукають марно...”	98
“Навесні...”	99
“Як дошкуляє тобі спека...”	99
“Час попелюшок: мачуха обставин...”	100
“Ми з тобою нащадки Адама і Єви...”	101
“Ми — і сцена, і зала...”	102
“Осінній сніг і музика Росії...”	103
“Попелюшко, не йди...”	104
ГЕТЬМАНЯТАМ	105
MEMENTO MORI	106
“Приходимо в цей світ...”	107
ДОСВІД	108
“А я поставив би пам'ятник...”	108
“Все далі від людей. Все глибше у природу...”	109
“...а знали б наперед Адам і Єва...”	110
“Сонце...”	111
“Смерть приходить доточно...”	112
“Зневірені не викрешуть вогню...”	113
“Думка, прив'язана до воза буднів...”	114
“Трудних автобіографій...”	115
“Моя душа — єдиний плацдарм...”	116
“Усі жінки народжуються з коронами...”	117
“Живуть лише емоція і думка...”	118
“Навіть листок блокнота...”	119
“Балакучість невдах...”	120
“Один із вас — я вулицею йду...”	121
“Рідна пісне!”	122
“Душа митця — крилатий птах...”	123
БАЛАДА ПРО ДВЕРІ	124
“Кожний вагон електрички...”	125
“Зелений Христос...”	126
“Піймаю метелика думки...”	127
“День почався думкою про тебе...”	128
ТЕЛЕФОННИЙ РОМАН	129

“Пташка твоєї долоні...”	130
“Наснилося...”	131
“Наше коло — останній редут...”	132
“Несподівані морози...”	133
“Всі зустрічі вчасні...”	134
“Дурненькі, юні — їхали у місто...”	135
“Все менше важить досвід поколінь...”	136
“В ранковій тиші так далеко чути...”	137
“Розбити шкаралупу самоти...”	138
“Людина приборкала коня...”	139
ВУЛИК	140
СОНЕЧКО	141
ПОЕТ	141
“У розмаїтті квітів...”	142
КАЧАНІВСЬКА АКВАРЕЛЬ	143
“Десь в інших краях — перехожий...”	144
БАТЬКО	145
“Учора я сумно поглянув на дерево...”	146
СНІТИНКА	147
“Нарешті доріс...”	148
“Цей день впаде монеткою в метро...”	149
“Життя моє не зміряне іще...”	150
“Страх долаючи й слів олжу...”	151
“Храми облич...”	151
“Ця ніч належить не мені...”	152
НІЧНІ РОЗДУМИ	154
“Я вас люблю. Кохані, милі...”	155
“Не віршував би я, кохана...”	156
“Царівна-жабка...”	157
“В садку танок навскісного дощу...”	158
ОНУКА І БАБУСЯ	159
“Коли довго не приходять натхнення...”	160
“Все довкола нагадає тебе...”	162
“Запитайте в мовчазного солов’я...”	163
“Підстаркуватий вірш зустрів самотню риму...”	164
ФІЛОСОФІЧНЕ	165
“Затиснутий тілами у вагоні метро...”	166
“Перед дзеркалом...”	168
“Увічнити ходу твою легку...”	169
“А час за ним не встигав...”	170
“Де вимикач...”	171
“Кожен ранок нам дає надію...”	172
“Травневі сірі непогожі дні...”	173
БІОГРАФІЯ	174
ІВАН ОГІЄНКО	175
БІЙ ГЛАДІАТОРІВ	176
“Кохана...”	177
“Сором’язлива квітка...”	178
“Наївні хрущі...”	179

БДЖОЛИНА НАУКА	180
“Він шукає опори в ненадійному світі...”	181
МОНОЛОГИ БОГДАНА ХМЕЛЯ	182
ЛИТВА	185
“Осіннім яблуком впаду до твоїх ніг...”	186
“В цей світанковий дощ...”	187
“Христос воскрес!” — “Воістину воскрес!”	188
СПІВАЮТЬ “ЧУМАКИ”	189
“Скільки ранків до нас усміхалось...”	190

СОНЦЕ ОСЕНІ

СЛОВА	192
МАЙСТЕР	193
“Не бійся людини...”	194
“То не святкові барви...”	194
“Ми живемо водночас усюди...”	195
“Ми — стега для своїх дітей...”	196
“Йди, акторе. Зал чекає...”	197
“Носимо в собі океан доброти...”	198
“Я ішов уперед...”	199
“Метеликові тижні...”	200
НА МОТИВ ВЛАДИСЛАВА ХОДАСЕВИЧА	201
“Оманлива ранкова прохолода...”	202
“Батьку! Чуєш?”	203
“Я — сірник у коробі свого покоління...”	204
“На світлинах...”	205
“Завжди ходимо навпрошки...”	206
ЧАС (ілюзії)	207
БІЛЯ КНИЖКОВОЇ ПОЛИЦІ	208
“Завше пильнує...”	208
“Осінні вітражі на сітках огорожі...”	209
“Стежка веде не до битого шляху...”	210
ПОЕЗІЯ	211
ПАСІЧНИК	212
“Останній сніг на перший сніг не схожий...”	213
“Молитви ми даремно шлем уклінні...”	214
“Не пояснюй собі нічого...”	215
ТВОРЧА КРИЗА	216
ЧИТАЮЧИ ВАСИЛЯ ГОЛОБОРОДЬКА	217
“Вона розмовляє сама із собою...”	218
“Вхоплюсь за соломиночку мобільника...”	219
“Ця жінка — як осінній сад...”	220
“Заздрю...”	221
“Де й ділася та крига, що недавно...”	222
“Білосніжні аркуші в нотатнику зими...”	222
“Жаль мені покірного чекання...”	223
“Життя — Сорок п'ята симфонія Гайдна...”	224
“Все частіше блукаю в царстві мертвих...”	225

“Усміхнімось похмурій людині...”	226
“Наснажений музою-весною...”	227
“Смерть докруг жнивує день по дню...”	228
“Я не люблю рушники у музеях...”	229
“Не за власним бажанням прийшов я в цей світ...”	230
“Крихітними цеглинками днів...”	231
“Карнавал життя...”	231
ГЕРОЇ	232
СОНЕТ ПОЧАТКУ	233
СОНЕТ ТУМАНУ	234
“Не відпускай цей день без приятного слова...”	235
ПАМ'ЯТНИК	236
“Мороз...”	237
“Павук — поет-самітник...”	237
ОСІННІ КВІТИ	238
“Я не боюся повторитись...”	240
МАРНОСЛАВСТВО	241
ЕСТАФЕТА	241
ВІДАУННЯ	242
АКВАРЕЛЬ	243
ПОЕЗІЯ	244
ДУША РИБИ	245
“Засніжене поле і ліс...”	246
“Твій березень і Ти разюче схожі...”	247
“Кохана, подаруй мені крило...”	248
“Подарунки роблять вбогим...”	249
“Щовечора зариваємось у подушку...”	250
“Хтось вимкнув дощ... Я так люблю негоду...”	251
НАТХНЕННЯ	252
“Рядки життя такі короткі...”	253
НЕКРОЛОГ	254
ТЕЛЕФОННИЙ БЛОКНОТ	254
ПЕРЕВІЗНИК	255
“Ця доля — моя. Я із іншими не поділюся...”	256
ВЕЧІР ПЕРЕД ВЕЛИКОДНЕМ	257
“У нашому саду гудуть не наші бджоли...”	258
ІКВА	259
“Перегорнем сторінку...”	260

ГРАМАТИКА ЖИТТЯ

“Неповторне життя...”	262
“Стареньку мальву переселили до міста...”	263
“Нехай закрила сонце зранку хмара...”	264
“У Вічності коротка пам'ять...”	265
ДІАГНОЗ	266
“Ці пагони людей під лагідним дощем...”	267
“І непогожий день, і непривітні люди...”	268
ДИХАЄМО	269
“Сонце ховається в хмари...”	270
ЗРЕЧЕННЯ	270
“В похмурому морі буття...”	271

АНТИСЛОВА	272
“Позбутись останніх ілюзій...”	274
“Кому каменем сірим в підмурку дісталось лежати...”	275
“Десь небо сьогодні заплаче...”	276
“Згорнутись калачиком на лаві...”	277
“Я — дерево, що в ґрунт вросло навечно...”	278
“Щось у світі цім не так...”	279
“В кишенях пуста, а потреб — надміру...”	279
“Ми запалюєм одне одного...”	280
“Металеві дерева...”	281
“Капіляри залізницї...”	281
“Ці вузлуваті руки — від землі...”	282
ПАМ'ЯТНИК ТАРАСУ В КИЄВІ	283
У СВІТІ ЛЮДЕЙ	283
“Заповнюємо порожні клітинки...”	284
БІОГРАФІЯ СОНЦЯ	285
ВЕЛИКДЕНЬ	286
“Гобелен призахідного неба...”	286
“Зазрю трояндам...”	287
НІЧНА ГРОЗА	288
ПОВЕРНЕННЯ	289
“Запам'ятовую губами...”	290
ВИШНІ ДИТИНСТВА	290
“Із того самого свинцю...”	291
“Мені у місті неба не стачає...”	291
“Одвічна ціль краси — подобатись комусь...”	292
“ Приходить рядок і стукає в серце...”	293
“Ви проходитье переді мною...”	294
“Мене Адам нічого не навчив...”	295
“На човнику персональної незалежності...”	296
ГОЛОСІВСЬКА ОСІНЬ	297
ОСІННІЙ РОМАНС	298
РАНКОВИЙ ВІРШ	299
“Зимова днина — мов холодна жінка...”	299
НОСТАЛЬГІЙНИЙ СПОМИН	300
“Відходить поїзд осені у зиму...”	301
“Прекрасний птах...”	302
“... а час проте — найкращий проявник...”	302
ОСІННІ ДОЩІ	303
РОЯЛЬ	304
АКТОР	305
“Ми — із різних епох. Я милуюсь тобою...”	306
“Я зазрю сніжинкам, які безборонно...”	307
“Як зі строкатої зграйки гідких каченят...”	308
“Моладе кохання — шал весни...”	308
ГРАМАТИКА ЖИТТЯ	309
“Колись без попередження...”	310
“Всі ми — з Божої глини...”	311
ВІДКИДАННЯ СНІГУ	312

Літературно-художнє видання

ЦУШКО

Сергій Вікторович

Один із вас

ВИБРАНІ ПОЕЗІЇ

Редактор *Д. С. Чередниченко*
Художнє оформлення *Л. В. Міщук*
Технічний редактор *Т. М. Мацапура*
Коректор *Л. Д. Кожем'яко*
Комп'ютерне верстання *О. С. Кочубей*

Підписано до друку 21.07.2013 р. Формат 84 x 108 $\frac{1}{32}$.
Гарнітура "LazurskiC". Друк офсетний. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 16,8. Обл. вид. арк. 7,98. Наклад ___ пр. Зам. 13-28.

Університетське видавництво ПУЛЬСАРИ.
Адреса видавництва: 04070 Київ-70, вул. Спаська, 9/2.
Тел. (044) 425-12-75, 425-04-96, 425-01-03.
E-mail: mail@pulsary.com.ua <http://www.pulsary.com.ua>

Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції,
серія ДК № 4436 від 08.11.2012 р.

Видруковано

Цушко С.

Ц91 Один із вас: вибрані поезії / Сергій Цушко ; передм.
Дмитра Дроздовського.— К. : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ,
2013.— 320 с.

ISBN 978-617-615-034-3

До книжки вибраного увійшли вірші Сергія Цушка зі збірок
"Внутрішні монологи" (1993), "Слово" (1994), "Хор" (2004), "Сонце
осені" (2010) і "Граматики життя" (2013), в яких поєднуються по-
езія й філософія, залюбленість у світ, уболівання за долю його і кож-
ного з нас.

УДК 821.161.2-1
ББК 84(4Укр)6-5

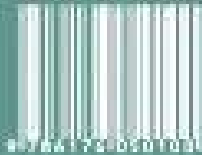
ISBN 978-617-615-034-3

Один
із Вас

Сергій Цушко **вибрані поезії**

ISBN 978-617-905-010-0

9 786179 050100

Один із Вас

вибрані поезії

Сергій Цушко